

Ćwiczenie 1.

1. zapamiętają; 2. spotyka się; 3. jestem; 4. jestem; 5. jestem; 6. jest; 7. jesteście; 8. jest; 9. jesteście; 10. jest; 11. jesteście; 12. jest; 13. chce; 14. jesteście; 15. jesteście

Ćwiczenie 2.

1. przyszli; 2. postanowiły; 3. poprawiły; 4. płynęły; 5. zniknęły; 6. zaprzyjaźniłyśmy się; 7. miały; 8. zaczynały; 9. musiały; 10. było; 11. zmieniły się; 12. zauważyły; 13. był; 14. były; 15. zostały

Ćwiczenie 3.

1. były; 2. nauczyli; 3. były; 4. otrzymali / otrzymała; 5. umierali; 6. byli; 7. przychodzili; 8. zabraniali; 9. wyprowadziły się; 10. przyjechali; 11. były; 12. były; 13. urodzili się; 14. usłyszeli; 15. były

Ćwiczenie 4.

1. nosili; 2. znikły; 3. rozmawiały; 4. nie były; 5. zmarli; 6. stały; 7. byli; 8. byli; 9. chcieli; 10. stali; 11. zostały; 12. miały; 13. były; 14. stały; 15. zniknął.

Ćwiczenie 5.

1. pozostały; 2. zajmowały się; 3. były; 4. zostały; 5. nie były; 6. wybudowali / były; 7. poprosili; 8. zapomnieli; 9. mieszkali; 10. wiedzieli; 11. nie zapomnieli; 12. przeniosła się; 13. zostały; 14. był / były; 15. się zgubił

Ćwiczenie 6.

1. poszli; 2. miały; 3. zmieniały się; 4. nie były; 5. byli; 6. Odgrywały; 7. żyli; 8. zostały; 9. pisali; 10. chcieli; 11. nie byli; 12. zajmowały; 13. walczyli; 14. były; 15. stały się

Ćwiczenie 7.

siedzieliśmy; ja pracowałam; przyjechałam; prezentację sam robiłem; wybierałem; czytałem; zachęcałam widzów; zobaczyłam wiele ciekawych miejsc; nauczyłam się; opisywaliśmy; my jeszcze poszliśmy; ja z mamą poszliśmy; otrzymałam listę potrzebnych rzeczy; zdobyłam III miejsce; pojechałam na obóz do Zakopanego; ja wcześniej się dowiedziałam; ja żyłam; ja byłam zafascynowana; uczyłam się angielskiego; kiedy czytałem w internecie; my się bawiliśmy; my rysowaliśmy sami; my spotkaliśmy się w Stalowej Woli; kiedy byłem maluchem; my czytaliśmy; dowiedziałem się; jeździłam do Lwowa; nie znalazłem; przepraszam; że tak długo czekaliście na mnie; ja wróciłem do Polski; ja skończyłam na tym; ja namalowałam; ja podróżowałam; my opisywaliśmy; my mogliśmy zwiedzić Kaplicę; Jasną Górę; zauważyliśmy dwa białe gołębie; na co ja zwróciłam uwagę; nie mogłam zrozumieć; ja tak sobie pomyślałam; zobaczyłam wiele ciekawych miejsc; zaczęłam; nie wiedziałam; występowałam; nie jeździłam; ja urodziłam 3 dzieci; [ja] urodziłam się; studiowałam; [ja] już rok nie jeździłem; ja tańczyłem; ja nie chciałem; [my] uczyliśmy się; [ja] wyczytałam; ja chciałem wiedzieć coś o tym pisarzu; z tego; co ja rozumiałam; kiedy opowiadałam o tym; jeśli ty nie zdążyłeś; ty nie mogłeś tego zrobić; chciałem studiować na Ukrainie; przyjechałam do Lwowa w 2015 roku; zostałam sama; może dałam za mało; byłam jeszcze mała; rozumiałam; gdzie spotkaliśmy przyjaciół; gdzie przeżyliśmy pierwszą miłość; gdzie staliśmy się prawdziwymi ludźmi; ja biedna wieśniaczka przeżyłam, zostałam, cierpiałam; dopełniłam; rozwinęłam i wzbogaciłam moje opowiadanie; otrzymujemy to; co chcieliśmy; wtedy oglądałem; dlatego; że kupiłem; miałam nieszczęście zgubić telefon; zgubiłam telefon; kiedy byłam ze swoimi kolegami w kinie; zbieraliśmy się w domu prababci; wtedy pojechałam do babci; nie przeczytałam; przeczytałam wiersz

Ćwiczenie 8.

1. On je jakiegoś kureczka. 2. Spotkał dwie kobiety. 3. Wybrał trzy osoby. 4. Zauważyli dwa białe gołębie. 5. On jadł owieczki. 6. Trzeba patrzeć na kobiety inaczej. 7. Czy w Polsce zabija się zwierzęta? 8. Lubiłam więcej koty niż psy. 9. Lubię małe dzieci. 10. Oni porzucili swoje żony. 11. On zawsze chciał mieć wszystkie kobiety. 12. Mam znajome panie. 13. Wrzucam się, gdy patrzę na babcię. 14. To zbliża te dzieci. 15. Mam dwie siostry.

Ćwiczenie 9.

1. Mam koleżanki. 2. Widzę piękne zwierzęta. 3. Uczę małe dzieci. 4. Dzieli się na mężczyzn i kobiety. 5. Lubi swoje dzieci. 6. Czas zmienia obcych ludzi w najbliższe osoby. 7. Mam dwie wnuczki. 8. Można spotkać bohaterki kobiety. 9. Uczy wszystkie czytelniczki. 10. Zobaczyć biegające dzieci. 11. Przez nasze dzieci i wnuki. 12. ... chłopcy oblewają wodą dziewczęta. 13. Spotkał dwie kobiety. 14. Trzeba chronić kobiety. 15. Matka kocha swoje dzieci.

Ćwiczenie 10.

1. dwa kraje; 2. ekonomie; 3. miłości; 4. przepisy; 5. wiersze; 6. lokaty; 7. remonty; 8. biura; 9. bilety; 10. spektakle; 11. emerytury; 12. pamiętniki; 13. problemy; 14. wypadki; 15. kina; 16. wątpliwości; 17. kierowcy

Ćwiczenie 11.

1. pianinie; 2. Szewczenki; 3. pieniędzy; 4. Wielkanocy; 5. artykułu; 6. Antolina; 7. Harremu Potterowi; 8. *Pana Tadeusza*; 9. moich rodziców; 10. Roma i Lubczyka; 11. autem; 12. ciele; 13. Brunona Schulza; 14. prezesa; 15. Wiktoorem Juszczenką

Ćwiczenie 12.

1. Ignacego; 2. Romea i Julii; 3. Orcia; 4. Mana; 5. Goethego; 6. Bajrona; 7. Dostojewskiego; 8. Tolstoja; 9. kina; 10. moralnym stanem; 11. *Panu Tadeuszu*; 12. miasta; 13. *Pana Tadeusza*; 14. Ignacym Krasickim; 15. Ignacego Krasickiego

Ćwiczenie 13.

zoo; triduum; spectrum; Hollywood; centrum; procent; Megapolis; IKEA

Ćwiczenie 14.

na zajęciach; Indie; jej bardzo podobają się zajęcia z j. polskiego; zajęcia trwają; drugie zajęcia; myją naczynia; inscenizacje jasełek; te perfumy; w szumie drzew; to są moje największe zainteresowania; w Indiach; od śmieci

Ćwiczenie 15.

łowi ryby; buty z cholewami; kopała czerwone buraki; nie czuje się na siłach; stoją na światłach; w naszych czasach; na dzisiejsze czasy; w te trudne czasy / w tych trudnych czasach; bardzo dobrze opisał warunki życia; one są przedmiotem różnic między państwami; dla czytelnika naszych czasów; silne związki rodzinne; w czasy średniowiecza / w czasach średniowiecza

Ćwiczenie 16.

prosił Ligię o rękę; od drugiego wieku; starali się o naświetlanie rzeczywistości wojennej; śledzić los / losy i życie bohaterów; robi takie wrażenie; do nieba i do ziemi rodzinnej

Ćwiczenie 17.

uczył się na własny koszt; w szybkim tempie; do tej pory; w XX i XXI wieku

Ćwiczenie 18.

Mój wujek łowił ryby. / Babcia kopała czerwone buraki. / Opisał warunki życia. / Prosił Julię o rękę. / Sprawiał wrażenie człowieka bogatego. / Uczył się na własny koszt. Wzrost gospodarczy wyniósł 4 procent. / Dziś są zajęcia z języka polskiego. / To są naczynia, które dostałem od mojej mamy.

Ćwiczenie 20.

1. młodzi / szczęśliwi / mili; 2. różni; 3. poszukiwani; 4. wszyscy; 5. okropni / obojętni; 6. carscy; 7. inni / praktyczni; 8. dorośli / mali / słabi; 9. wszyscy / interesujący; 10. zachwyceni; 11. sami; 12. starsi / modni; 13. samo; 14. tacy / biedni / młodszy; 15. starzy / gotowi

Ćwiczenie 21.

1. pochowani; 2. lepsi; 3. dobrzy, zwykli; 4. pracujący, żyjący, szczęśliwi; 5. katastroficzni, osobliwi; 6. różni, silniejsi; 7. zajęci; 8. szanowni, drodzy, szanowni; 9. niektórzy, tacy; 10. rosyjscy; 11. żli; 12. różni, wszyscy, znani; 13. wieczni; 14. rozstrzelani; 15. gotowi

Ćwiczenie 22.

oni są szczęśliwi; są różni ludzie; starzy i jeszcze starsi ludzie; szanowni i drodzy państwo!; poszukiwani ludzie; wszyscy ludzie; ludzie są okropni, obojętni, ale czasami mili (jak młodszy), dobrzy, ciężko pracujący, zbyt zajęci, ale w sumie szczęśliwi i zadowoleni; rosyjscy żołnierze carscy; ludzie są za mali i za słabi; interesujący ludzie, studenci są zachwyceni; wybitni Polacy; starożytni pisarze już nieżyjący – wielcy i osobliwi ludzie; bohaterowie liryczni; główni bohaterzy; pisarze katastroficzni; królowie nie są wieczni; oni są zobowiązani do...; dobrze wychowani rodzice; postaci opisane w tekście.

Ćwiczenie 23.

ludzie byli przestraszeni; wielcy ludzie; oni są zobowiązani; my już na tyle jesteśmy przyzwyczajone / przyzwyczajeni; rzeczy aktualne; biegające dzieci; drzewa ubrane; nasi rodzice; ludzie są wychowani; ludzie są różni; zwierzęta nie są przyzwyczajone; [dziewczyny] są przyzwyczajone; atrakcje są przedstawione; [ludzie] są opisani w tekście; obcy ludzie; nowi ludzie; oni są zadowoleni; oni pokazani; wybitni Polacy; historyczne problemy; zostali pozbawieni swojego dziecka; kobiety są dobre; szczerze; rodzina i dom nie są idealne; następne pokolenia; drzewa ubrane; piękne utwory; dzieci zostały uratowane; odpowiedzi niejednoznaczne; starożytni pisarze; bohaterowie liryczni; główni bohaterowie; inni ludzie; wszyscy przywiązani; zwykli ludzie

Ćwiczenie 24.

zauważyli białe gołębie; smok jadł młode owieczki; miło patrzeć na ładne kobiety; trzymają dzikie zwierzęta w klatkach; nie trzeba patrzeć na cudze żony; zawsze chciał mieć wszystkie kobiety; mam znajome panie; szanujcie starsze babcie; czas zmienia obcych ludzi w najbliższe osoby; można spotkać bohaterskie kobiety; zobaczyłem biegające dzieci

Ćwiczenie 25.

1. Między mną a jej matką. 2. Gram na nich. 3. Idę za nią. 4. Z jakąś osobą. 5. Od wielu lat. 6. Czegoś był nauczony. 7. Czy mogę z nią porozmawiać? 8. Porównaj jej zachowanie ze swoim. 9. Nikt nie pomyśli o tobie. 10. Teraz dla nas praca nie jest tradycją, ale kiedyś nią była.

Ćwiczenie 26.

1. Przyjaciele myślą sobie, że... 2. ... nauczył nas czegoś. 3. To był utwór, w którym... 4. Warszawę i jej społeczność. 5. On przypominał sobie Polskę. 6. Żal. Każdy nosi go w sobie. 7. Czym jest życie? / 8. Nie uda ci się przeczytać *Popiołów*. 9. Wszystko ci się uda. 10. Jacyś ludzie. 11. To życie.

Ćwiczenie 27.

1. które; 2. tacy; 3. ci; 4. które; 5. te; 6. oni; 7. którzy; 8. to; 9. którzy; 10. one; 11. które; 12. które; 13. one; 14. one; 15. one; 16. które; 17. one; 18. które; 19. to; 20. oni; 21. których; 22. którzy; 23. jacy; 24. oni; 25. tacy; 26. ci; 27. wszyscy; 28. one; 29. oni; 30. to; 31. wszystkie; 32. jacyś; 33. wszystkie; 34. moi; 35. którzy; 36. które; 37. które; 38. one; 39. one; 40. które; 41. którzy; 42. tacy; 43. to; 44. które; 45. którzy; 46. którzy; 47. ci; 48. nasi; 49. one; 50. wszystkie; 51. którzy; 52. jacyś; 53. ci; 54. nasi; 55. którzy; 56. które; 57. którzy; 58. oni; 59. one; 60. one; 61. ci; 62. tacy; 63. ono; 64. te; 65. nasze; 66. one; 67. które; 68. takie; 69. wszystkie; 70. wielu; 71. wielu; 72. wiele / które; 73. wielu; 74. wiele; 75. on; 76. które; 77. którzy; 78. coś; 79. którzy; 80. te; 81. to

Ćwiczenie 28.

1. ją; 2. ją; 3. je; 4. ją; 5. nie; 6. je; 7. je; 8. je; 9. je; 10. je; 11. ją; 12. je; 13. ją; 14. je; 15. ją; 16. nie; 17. nią; 18. ją; 19. ją; 20. niego; 21. mu; 22. ją; 23. ją; 24. ją; 25. ją; 26. ją; 27. ją; 28. wiele; 29. ją; 30. je; 31. je; 32. je; 33. wiele; 34. je; 35. je; 36. je; 37. je; 38. nie; 39. ją; 40. je; 41. ją; 42. kilka; 43. wiele; 44. mnie; 45. ją; 46. ją; 47. ją; 48. ją; 49. je

Ćwiczenie 29 A.

Problemy między mną a jej matką. Opisał Warszawę i jej społeczeństwo. Odchodzę od ciebie. Ta Józku, to dla mnie?

Ćwiczenie 29 B.

Dziecko – nie można na nie tak krzyczeć! To było jego dzieło. I wtedy zabrał głos jego ojciec. Nie ma rozmiaru dla niego. Jaka jest jego rola w twoim życiu, Kasiu? Próbował, ale nie zastrzelił go. Mąż – nie porzuca się go w potrzebie.

Kiedy czytałem jego biografię... Nieporozumienie między głównym bohaterem a jego dziewczyną. Kochanowski i jego córka Urszula. Bóg i Jego związek ze światem. ... na niego ...

Ćwiczenie 30.

muzyka – lubi słuchać jej; te słowa – żeby wykorzystać je; argumenty – trafnie dobierać je; wyniki – osiągnąć je; język polski – uczy się go; chleb – kupić go; wiersz – nauczyć się go na pamięć; specjaliści – brakuje ich; szczęście – szukał go; krem do rąk – używa go; litość – wyprosić ją u Boga; pani – chciałabym ją zapytać, czy...; premia – oni potrzebują jej; prawidłowe formuły – dobrać je; herbata z cukrem – przynieść ją; pieniądze – lekarze chcą ich; droga – on zapomniał ją; cukierki – dzieci mają je; ona – głowa boli ją; zasady moralne – lekceważy je; ona – bali się jej; ten miecz – wziął go do ręki; utwory – trzeba przeczytać je; swój kraj – lubił go; trzy kategorie – dzieli się na nie

Ćwiczenie 31.

Te misie podobają mi się. Gorzej ci? Odbiło ci? „I ślubuję ci miłość, wierność i uczciwość małżeńską oraz ze cie nie opuszczę aż do śmierci.” Trzeba to jakoś ogarnąć – te zaimki.

Ćwiczenie 32.

przebaczyli mu; musimy pomagać im; wybaczyła mu; gratulowała jej; poddali się im; oni – faceci – powinni towarzyszyć im – kobietom – w życiu; odebrali mu wszystko; pies kojarzy się mi z...; pisali mu listy; żeby było bliżej jej do pracy; i jemu się to podoba!; wydaje mi się, że...; nie mogła mu się przeciwstawić; wszystko mu jest znane

Ćwiczenie 33.

Ja chcę opowiedzieć historię miłosną. Ja zacznę tak. Oni poznali się w przychodni lekarskiej. Jego bolała głowa, ją bolało serce. Lekarz zbadał je i one poszły – każda w swoją stronę. W domu on zrozumiał, że on zakochał się w niej, że jej potrzebuje. On szukał jej wszędzie. W jego życiu chodziło tylko o nią. Miłość – on bał się jej. Ale bez niej nie mógł już żyć! Jak ją znaleźć – ożeni się z nią.

Ćwiczenie 34.

1. żaden; 2. wszyscy, którzy; 3. którzy; 4. żaden; 5. na którym; 6. każdego; 7. który; 8. który; 9. których; 10. która; 11. żaden; 12. który

Ćwiczenie 35.

1. dobieramy [=dokładamy, jest więcej]; 2. opowiadał; 3. wstawić; 4. pogłężyła; 5. odwiedzając; 6. układa; 7. zwraca; 8. poprawić; 9. spadnie; 10. podlewała; 11. wysłuchaliśmy; 12. wychodzimy; 13. zwroty; 14. stracił; 15. wprosił; 16. oczarowana; 17. przeczyta; 18. zaginęła; 19. znalezieniem; 20. zabezpieczać; 21. namalować; 22. wybrać; 23. zamienić; 24. zdmuchać (zdmuchnąć); 25. wsiadł; 26. zasiadamy; 27. podjął; 28. przeprowadzili; 29. wybudowany; 30. zaprojektować; 31. wysłuchać; 32. Narodzenie; 33. wyjść; 34. przeformułować; 35. pozwolić; 36. zabić; 37. odwiedzają; 38. zwiędzić; 39. zakochanych; 40. zwracać; 41. usług; 42. skracała; 43. wystawić; 44. odzyskać; 45. poradzić; 46. zachowanie; 47. założyć; 48. wyliczyłam; 49. wydzieliła; 50. odróżnić; 51. wyjaśnić; 52. wskazuje; 53. wyciągnąć; 54. spuści; 55. zaznaczyć; 56. przepytujemy; 57. pochwalił; 58. wzrosła; 59. postrzegając; 60. zbudowane; 61. zeszyłem; 62. nagromadzeniem; 63. znaleźć; 64. przemyślenia; 65. okryta / pokryta; 66. przypominało; 67. zwrócić; 68. ochronić; 69. wypełnione; 70. pocieszenie; 71. ukarany; 72. uchwycił; 73. wskazywali; 74. porazi; 75. odmalowywać; 76. zamienić; 77. zarysowała; 78. wymyśli; 79. oddawać; 80. przetrwać; 81. utrzymane; 82. wystarczy; 83. objawia; 84. uczucia; 85. poznać; 86. zwróci; 87. wskazać; 88. przybieramy; 89. odnaleźć; 90. przynosi; 91. zwrócić; 92. oglądać; 93. udzielono; 94. ośmieszyc; 95. wyśpiewaniu

Ćwiczenie 36.

wydawnictwo podjęło decyzję; Balladyna zabiła swoją siostrę; jej syn zginął, pracując; strona internetowa założona w Internecie; muszą wybudować nowe państwo; ten film opowiada o...; opowiadać swoim dzieciom, przez ostatnie 2 lata korupcja wzrosła; poszliśmy do kościoła; w zeszłym roku; zostały namalowane obyczaje; jeszcze jeden fakt wskazuje na to, że to ona go zabiła

Ćwiczenie 37.

ukarał; posłuchaliśmy; straciła; pomalowali; wybudowały; urodziła; wyprał; nauczyliśmy się; umyłyście; ugotowaliśmy; zaznaczyć; zapyta; pochwałę się; urosnę; zaśpiewają; przyniesiemy

Ćwiczenie 38.

1. wpłynąłem; 2. spłynęło; 3. zajechałem / zaszedłem; 4. przepłynął; 5. wyjechać; 6. zjechał; 7. naszło; 8. wzeszło; 9. przeszła; 10. zalatuje; 11. zleciało; 12. odleciała; 13. zaszedłem; 14. dojechałyście; 15. wyjdę; 16. wypływa; 17. wleciał; 18. najechał; 19. przeleciał; 20. wyleciała; 21. zajechał; 22. wyjść; 23. zejść; 24. obejść; 25. dolatywała; 26. wyleciałem; 27. przeleciał

Ćwiczenie 39.

Przygotuję się do egzaminu, przygotuję dziecku kolację, przygotuję święta sama. / Jej suknia zadziwi wszystkich. / ... bardzo nas to zmartwi. / ... nikt się nie dowie. / ... zostanie profesorem! / Ciemno, zaświec świece. / ... poznam inne kraje! Może poznam jakiegoś fajnego faceta. / OK., zdzwonimy się, skontaktuję się z tobą! / Dobrze mam, ---wróć dziś do domu wcześniej. / ... sprzeciwię się temu! / ... doceni za ćwiczenia z tej książki.

Ćwiczenie 40.

była zestresowana; badania pomogą nam poznać; myje się; nikt się nie dowiedział; Maria została profesorem; został królem w Wilnie; nie trzeba się jeszcze kłaść; przygotowuje się do lekcji; przygotowujemy dzieci do szkoły; przygotowuje się do egzaminu; Lwów nie był jeszcze takim zurbanizowanym miastem; został klerikiem; zaświeciła świece; poznać inny kraj; zapoznać się z twórczością; przygotowywać dania; Lwów staje się czarującym, wykwinnym miastem; nie mogę się z nią skontaktować; położył się spać; ułożyć życzenia; trzymać się przepisów; uczenie się języków obcych; bierzemy, drobno siekamy i dodajemy, a potem mieszamy; może to tu położyć; wracam się zawsze do domu; nie będzie mogła wrócić się; wzbudza w człowieku lęk; trudno sprzeciwić się; wszystko jest skorumpowane; książka jest ratunkiem; zostać zabitym; ulica staje się spokojna; człowiek jest najlepszym stworzeniem Boga; o zmartwieniach narodu; ... wojska niemieckie zaatakowały Polskę; był zszokowany; wystartowały obrady; oplakuje ukochanego; jestem zawstydzona; trudno cokolwiek ruszyć z miejsca; tam też dają łapówki; trzeba rozpocząć od siebie;

wróciłem do sali; pożegnanie było bardzo trudne; ta epoka dała nam przykład; doceniona została literatura; jest pełna smutkiem; wody Prutu cicho płyną; bohaterów, którzy staną się symbolem; literatura ma dużo do opowiedzenia

Ćwiczenie 45.

przeszczepiono nerki; to jest dużo pieniędzy; trzeba znać te błędy; ona zna język polski; zdał egzamin; on wie, gdzie jest Ligia; żeby służący nie wiedział o tym; jeszcze wtedy tego nie wiedziałem; wiedzieli, że ich czeka śmierć; San płynię obok granicy; można pokonać stres; uprawiają sport; jeden drugiemu składają życzenia; studiuję na czwartym roku; otrzymał stopień majora; poświęcić czas; ludzie piją alkohol; nauczycielka uczy historii; stworzyła się i opowiedziała o swoim losie; Nel nie wiedziała, co ma robić; oni chowają się; popiera wojskowych; oglądają piłkę nożną; miał miejsce duży skandal; nic takiego nie miało miejsca; z balkonu można zobaczyć kościół Elżbiety; to odbija się na jego rozumieniu świata; dokonać wyboru; mieli wypadek; przygotowuje się do szkoły; kiedy czynią jakiegoś zła dla tych dzieci; uczynił jakąś pustkę; czyni nasze życie ciekawszym; sport czyni nas mocnymi; wypowiedziała swą opinię; zaczęła do nas mówić; co dotyczy się mojej opinii

znać jeden język obcy; uczy się języka polskiego; złowić ryby; nie malować kredkami; studiuję na uniwersytecie; uczy w szkole; dziewczyna, w której kocham się; postać Barbary mówi o tym; oglądamy film; miała miejsce bitwa pod Ziębicami; zaliczenie było 16 XII; uczynił ich winnymi

próbować różnych potraw; nikogo nie interesuje; nie wiesz, czy prawdę mówią; mówił do nas po polsku; nie chciałyby, żeby to wiedzieli; potrafi pokonać wszystkie strachy; bohater zostaje porwany; miłość nie opuszcza go; w XIX w. rodzi się feminizm; w walce ona zginęła; książka tchnie we mnie nowe życie; zawsze rozmyślam na ten temat; obserwując bohaterów; cieszyć się elektronicznymi zabawkami; sytuacje, które mają miejsce w życiu człowieka; z utworu wynika myśl taka; mogą znosić większy poziom bólu; moralny ból lepiej znoszą kobiety; sąd nie może obejść się bez łapówki; reformy, które miały miejsce w tych państwach; od dawna wytworzył się taki system; uczyniła go złym; czynią mnie mądrzejszą, organizuje wesele

już na początku utworu widzimy; żyje dzięki obserwowaniu tej urody; wiedzieć, że na ciebie ktoś czeka; święto (...) znane nam jeszcze od dawna; nie byłoby i naszych krajów; tradycje (...) pomagają kształtować świadomość; nikt nie może objąć swoją świadomością wszystkiego; autor nieznan; znany na cały świat; zachowuje się spokojnie; tym wierszem autor chciał przekazać ludziom miłość do swej ojczyzny; wiersz (...) jest w sercu; to stało się przez oglądanie filmu; możemy obserwować dojrzewanie; wybuchła wojna; magik zlitował się nad chłopakiem; w dzielnicy żyła ludność żydowska; czasem nadciągają chmury; znalezienie tej mogiły; wszyscy są zajęci swoimi problemami; [wiersz] napisany na Ukrainie; dlatego ludzie w Europie mieszkają dobrze; tradycje czynią moje życie weselszym; po obiedzie zrobiło się słonecznie; śnieg nie pada; nikt nie zamienił się za Żyda; schronić przed Niemcami; Adam Mickiewicz napisał różne ballady; radzi nam, jak dać sobie radę; na kryzysy, które miały miejsce w Kościele; przekazać ludziom idee tego czasu; w miłości do niej; odciągnąć ludzi od; w [utworze] autor przedstawia niejednoznacznych bohaterów; przekazywać nam, co jest dobre, a co złe; czerpanie z tego radości

Ćwiczenie 46.

strzegę się wypadku; zupa będzie gotowała się; adaptować ich do naszych czasów; pójść na państwowy uniwersytet; ja mieszkałam z 3 dziewczynami w pokoju; mieszkałam w Suchym Lesie; otworzyli restaurację; otworzył kawiarnię; zameldowali się w hotelu; bardzo smakowały mi keksy; to pasuje nam; może się nabawić jakiejś choroby; wstał na nogi; sytuacja, która zaistniała; one odnoszą się nie tylko do głównego słowa; to odnosi się do wszystkiego; Polacy doznali krzywd; kontaktować się z innymi; mogą odnosić się nie tylko naszych przewin; pomyła naczynia; ucieka od matki; skręca w prawo; nie trafiłam w pytania; chodzić na występy; można powiedzieć; można wysłuchać piosenki; ktoś mnie nakierował; malujemy pisanki; chce opowiedzieć; skończyła dziesiątą klasę; operację odwoła się; spędza czas w szkole; dni, które uciekają; skręcić w prawo; skierowali wojska; on opowiadał; nie da po sobie poznać; ta osoba z innej drużyny strzela gola; udowodnić samodzielność; trafiły do tych domów; miłość skończyła się; zrozumiałam, że one są inne; Szwedzi napadli na Polskę; z dziećmi trzeba się bawić; mieszkam w pokoju z młodszą siostrą; nikt w tym domu nie mieszka; nie jestem zainteresowana tematem sportu; otwarcie parafady; Szwedzi dowiedzieli się o tym; kładli ich na stół; kładli spać; powiedzieć życzenia; program jest opracowany przez Radę Europy

Ćwiczenie 47.

1. dawała sobie radę; 2. powiedział; 3. Rozpoczął studia na uniwersytecie. 4. pobawiła się; 5. przeciągnęła; 6. uprawia sport. 7. mówi; 8. słyszysz; 9. bawić się; 10. trenowały; 11. zwolnić; 12. poświęca; 13. odnosi się; 14. zwrócić uwagę / zobaczcie na świat. 15. nie pojawiła się; 16. zajmować; 17. przeprowadzić; 18. zapomnieć; 19. mieszka; 20. stwierdził / zdiagnozował / postawił diagnozę

Ćwiczenie 48.

No i co stawiasz się do mnie? / Popada się w nielaskę. / Chcesz żyć z nim na kocią łapę? / Żeby poczuła zapach kolacji. / Sąd przyznał mu rację. / Nie przekraczają dopuszczalnej prędkości. / Naukowcy odkryli nowy pierwiastek. / Ten zegar często zawodzi. Żona zwraca się do męża: „mój misiu”. / Na dorobek Miłosza składają się też wiersze. / Nawiązując do tematu... / Muszę ubierać się już do kościoła. / Czy możesz mnie przedstawić? / Gdzie będzie przechodzić prezydent? / Wskazał mi drogę. / Spowiadamy się co pół roku. / Nawiązując do tematu stylu... / To mnie nie dotyczy. / Nie zdążę na pociąg! / On się do niej dobiera!!!! / Co się tak kręcisz? / Doznaj przygody! / Grupa ludzi demonstruje pod sejmem.

Ćwiczenie 49.

1. NIE; 2. NIE; 3. TAK; 4. NIE; 5. TAK; 6. NIE; 7. NIE; 8. NIE; 9. NIE; 10. NIE; 11. TAK; 12. TAK; 13. NIE; 14. NIE; 15. NIE; 16. NIE; 17. NIE; 18. NIE; 19. NIE; 20. TAK; 21. TAK; 22. NIE; 23. NIE; 24. NIE; 25. NIE; 26. TAK; 27. NIE; 28. NIE; 29. NIE; 30. TAK; 31. TAK; 32. NIE; 33. TAK; 34. NIE; 35. TAK; 36. NIE; 37. NIE; 38. NIE; 39. TAK; 40. NIE; 41. NIE

Ćwiczenie 50.

1. czytane; 2. nieopisane

Ćwiczenie 51.

1. ze strony; 2. ekonomia; 3. żołnierzy; 4. danie; 5. nazwę; 6. liczba; 7. wynik; 8. fragmenty; 9. język; 10. wierszy; 11. wojsku; 12. terenie; 13. dzięki; 14. wyprowadzka; 15. wymagania; 16. biurze; 17. zainteresowaniem; 18. film; 19. remoncie; 20. talenty; 21. uczestnictwie; 22. klęski; 23. wydziale; 24. szacunek; 25. miłości; 26. psychice; 27. wolności; 28. bieda; 29. doradca; 30. członów; 31. okazem; 32. prezentacji; 33. zakończeniu; 34. narodem; 35. wątpliwości; 36. sytuacji; 37. krewnych; 39. rezultat; 40. wykształcenie; 41. pięknem; 42. głosem; 43. utworach; 44. obwódka; 45. przeszłości

Ćwiczenie 52.

12 dań lub 12 potraw / z języka ukraińskiego / takiego rodzaju / dzięki wydarzeniu / dzięki awansowi / w liceum był nauczycielem / po utracie miłości / miłość była taka / z wielką liczbą pralek / to szacunek do naszej przeszłości / miłość do ojczyzny / To opowiadanie ma tytuł *Nagrobek* / sytuacja w ekonomii jest niebezpieczna / mężczyzna i kobieta zawierali ślub

Ćwiczenie 53.

1. przepisy ruchu drogowego; 2. szkolnictwo wyższe; 3. tytuł książki; 4. cechy szczególne; 5. panna młoda

Ćwiczenie 54.

1. szybkie chodzenie; 2. honor, przyjemność, zaszczyt; 3. chłodnego miejsca; 4. kolorowego materiału; 5. piękno; 6. pracy; 7. okres; 8. w ostatnim czasie. 9. cechy; 10. wolnością

Ćwiczenie 55.

Na miejsca... / Życie... / Dziś... / Jesteśmy... / To był... / Ten król... / Żal... / Lekarz... / Odmawiałem... / Lektorzy... / Przeczytałem... / Powód... / Polska... / Jan był...

Ćwiczenie 56.

2. TAK / NIE. 3. TAK / NIE, w kontekście zrozumiałe. 4. NIE / TAK, biznes to nie hobby. 5. TAK / NIE, ale nie będzie zrozumiałe przez kogoś, kto nie uczy jpjo. 6. TAK, styl = skrót myślowy. / NIE, w kontekście zrozumiałe. 7. NIE / TAK – nie wiadomo, czy chodzi o to, że bawili się w różne zabawy, czy grali w gry sportowe – ja też nie wiem, czy to źle użyty czasownik, czy rzeczownik... 8. TAK / NIE, będzie zrozumiałe, ale teoretycznie znaczy „na 2000.lekcji” – kto zna j. ros. / ukr. 9. NIE / TAK, ktoś, kto nie uczy jpjo na Ukrainie zrozumie dosłownie – o jakie konkretnie pytania chodzi? 10. TAK, młotki i piły zabiera? / NIE, w kontekście zrozumiałe. 11. TAK, „walka” w sporcie łączy się z boksem itp. dyscyplinami. / NIE. 12. TAK, bez kontekstu oznacza, że pilnuje (wprowadza) porządku – dyscypliny na lekcji. / NIE, w kontekście zrozumiałe. 13. NIE / TAK, nie wiadomo, o co chodzi. 14. NIE / TAK, nie rozumie, kto nie zna gwary. 15. NIE / TAK, częste źródło niezrozumienia. 16. TAK, będzie wesoło. Sadło kojarzy się z niedźwiedziem, albo grubym chłopem. / NIE. 17. NIE / TAK, detektywi to ludzie. 18. NIE / TAK, wszystko źle! 19. TAK / NIE, ale to jednak nie to samo – zapytajcie kobiety! 20. NIE / TAK, klasyka interferencji... 21. NIE / TAK. 22. NIE / TAK, pamiętnik to nie pomnik, klasyczna interferencja. 23. NIE / TAK. 24. TAK, obrączki tylko ślubne, są ewentualnie „obrzęcze” – jakieś duże elementy metalowe. / NIE, w kontekście zrozumiałe. 25. NIE / TAK, mężczyzna w kostiumie, hm... 26. NIE / TAK, awaria to zepsuty samochód. 27. NIE / TAK, społeczność jest lokalna. 28. NIE / TAK, szczególnie fajnie wychodzi w życzeniach na Dzień Nauczyciela: „... i życzymy Pani dużo cierpienia”. 29. NIE / TAK, działacze są sportowi (ale nie są sportowcami), polityczni (politycy). 30. TAK / NIE. 31. NIE / TAK. 32. NIE / TAK Dziewica znaczy to, co znaczy. Smok Wawelski je zjadał... Aż brakło pod Wawelem i zdechł, biedaczek... 33. NIE / TAK. Zdanie jest bez sensu. 34. NIE / TAK, dla tych, co nie uczyli się rosyjskiego – a takich jest coraz więcej. 35. NIE / TAK Będzie kojarzone z jakimś przewodem sądowym lub przewodnictwem: ♪ *Pod polskim przewodem, złączym się z narodem...* 36. NIE / TAK. 37. NIE / TAK. 38. NIE / TAK. 39. NIE / TAK. 40. NIE / TAK „Słuszną linię ma nasza partia...” (z filmu *Miś*). 41. TAK / NIE. 42. TAK / NIE Ale: przychód dotyczy teraz tylko finansów. 43. TAK / NIE Ale koszty są już poniesione, środki na działanie. Np. pokryć koszty czegoś. 44. NIE / TAK. 45. NIE / TAK Znaczy: problem kogoś konkretnego z przemieszczeniem czegoś, jakichś towarów lub ew. siebie. 46. NIE / TAK Warto użyć w innych kontekstach, np. „Ale numer!” 47. NIE / TAK Fakt, że kierowca ma kierownicze stanowisko, ale... 48. NIE / TAK ♪ „Płynie Wisła, płynie po polskiej krainie...” 49. NIE / TAK Pojednanie w kontekście przebaczenia, zgody, np. działać w kierunku pojednania polsko-ukraińskiego. 50. NIE / TAK „Ja ciebie chrzczę, w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego...” 51. NIE / TAK No, chyba że jakaś mysz... 52. NIE / TAK Stacja – mieszkanie dla uczniów, studentów. 53. NIE / TAK Zakon franciszkanów, benedyktynów, kamedułów... 54. NIE / TAK. 55. NIE / TAK. 56. NIE / TAK. 57. NIE / TAK. 58. TAK / NIE.

Ćwiczenie 58.

wynika problem / pójść na podwórko pobawić się / on chce za żonę ją wziąć / kształtować swoją osobowość / pisze o spektaklach / jest dużo pomników / ginęło z powodu wygłodzenia / uważać matczyną ofiarę za bohaterstwo / pisarz rozpoczął / uczucia spokoju i miłości / w domu czeka na niego żona / okolice... / porusza tematy, zagadnienia, problemy / w różnych krajach / na jednym miejscu / największa wartość // największe uczucie to tęsknota / ludzie z pewnymi cechami osobowości / pamięć o przeszłości

Ćwiczenie 59.

...wstydu? // W naszych dziejach nie uczyniliśmy nikomu zła? / ... z otwartym zakończeniem? / ...w innej sytuacji? / ...części miasta? / ...dzielnic? / ...stabilizacja...? / ...poglądy...? / ...komórka...? / złe chwile...?

Ćwiczenie 61.

1. drzewnym; 2. najważniejsze; 3. obecny; 4. nieznan; 5. cała; 6. wysokie; 7. wyjątkową; 8. druga; 9. udanego; 10. duchownymi; 11. duchowym; 12. obcy; 13. nowatorskich; 14. odmienne; 15. żadne; 16. duży; 17. szczególne; 18. każda; 19. zakochanych; 20. narodowe; 21. niezaprzeczalny; 22. smutny; 23. dziecinnych

Ćwiczenie 62.

od najmłodszych lat / nieodłączna... / duży efekt / pełen... / ...w złym stanie / ...każda rzecz... / obcy autorzy / od tamtego // zeszłego roku / w świetlaną przyszłość / niezależnego sądu / podstawową myślą jest / ... znany poeta / nieugięta...

Ćwiczenie 63.

pokazuje niebogaty dom – biedny // zaczął się dla niego nielekki czas – ciężki

Ćwiczenie 64.

nie ma dwóch jednakowych; w szybki sposób; nie była mu wierna

Ćwiczenie 65.

Jaskrawym przykładem na to jest... / „Cudze chwalicie, swego nie znacie.” / Mam tylko rzeczy osobiste. / Proszę odmienić te czasowniki w czasie przeszłym. / Szkoda, że nie mam osobistej sekretarki.

Ćwiczenie 66.

najważniejsi... / dla obecnego... / w obecnym... / nieznanymi... / obecne... / współczesny... / znany w całym... / bardzo znana... / on jest znany... / w tamtym... / ...duchowym / ...każdego wieku (lepiej: wszystkich czasów) / ...szczególny / ...całym sercem...

Ćwiczenie 67.

1. następująca; 2. adekwatna; 3. obłąconego; 4. niebieski; 5. jednym; 6. stare; 7. odpowiedniego; 8. płodnym; 9. dziecięcym; 10. wyobrażonych; zmyślonych; 11. potrzebny; 12. niezwykłego; 13. niezwykłą; 14. ulubiony; 15. ukochanej; 16. młody

Ćwiczenie 69.

1. po prostu; 2. niekoniecznie; 3. bardzo; 4. bardzo; 5. bardzo; 6. szczególnie; 7. wielu; 8. bardzo; 9. bardzo; 10. wielu; 11. bardzo; 12. bardzo; 13. bardzo; 14. nie za bardzo; 15. bardzo; 16. bardzo; 17. bardzo; 18. bardzo; 19. szczególnie; 20. na pewno; 21. ...bardzo trudnym...; 22. na pewno...; 23. bardzo

Ćwiczenie 71.

1. wiele; 2. dawno; 3. zwyczajnie; 4. oczywiście; 5. bardzo; 6. w pełni; 7. bardziej; 8. zasadniczo; 9. tak; 10. powoli; 11. w ogóle; 12. dlatego; 13. naprzód; 14. oczywiście; 15. po to

Ćwiczenie 77.

Pan powinien najpierw jechać ulicą Mickiewicza. / Co powinnam // powinienem teraz zrobić? / Państwo powinni naprawić te okna. / Pani powinna iść do lekarza. / Najpierw powinniśmy opłukać kapustę. / Nie wie, dokąd powinna biec.

Ćwiczenie 78.

Pocałować go powinna. // Nie powinna go całować. / Powinnam się z tym zgodzić. // Powinnam i tak kupić psa [...] / Powinien przeprosić (po raz 101.) // Powinien nic nie mówić, powinien kupić taką samą czapkę. / Mąż i żona powinni się rozwieść. // Mąż i żona powinni spróbować [...] / Dziewczyny powinny [...] / Nie powinniśmy ulegać modzie. Powinniśmy mieć własny styl. // [...] powinniśmy starać się [...] / Nie powinny używać [...] / [...] powinna pani [...] / Powinien pan iść do lekarza. // Nie powinien się pan [...] / Powinieneś tu więcej nie przychodzić. // Powinieneś być bardziej ostrożny [...]

Ćwiczenie 79.

Od samego mego dzieciństwa / msza odprawiana była po łacinie / za kilka dni odbędzie się... / przez kilka dni trwało... / za parę miesięcy zmarła / zacząć od tego, że... / od tej pory / od tamtego czasu / skrócić w lewo w ulicę Warszawską / skrócić w ulicę Westerplatte / z dworca / od / do godziny 16.00 / kwiatki na głowie / chłop idzie przez (na, w) pole / „Szczęścia w domu nie znalazł, bo go nie było w ojczyźnie” / jeżeli nie gorzej od mężczyzn / na tym drugim obrazku widzimy... / do czego to jest potrzebne? / matka jest dobra dla synka / w letniej szkole / na Ukrainie i na Litwie / zajęcia zaczynają się od ósmej / w XXI wieku / w telewizji pokazali... / jeździć nad morze / starszy o 5 lat / zaczynać od siebie / użyć na różne okazje / córka z pierwszego małżeństwa / warunki do życia / mają środki do tego / nadal po nim tęskni, głupia ☹ / sprzątać w domu / od siebie do domu / nowela zaczyna się od tego, że... / spacer po ulicy / lepsze niż w ZSRR / nie mogę się otworzyć na ciebie / we Lwowie / na świecie / głosowali na niego / przebywał na emigracji / nie jest bogaty w epitety / wina nie leży po stronie dziecka / chodzili tylko po to, żeby kupić chleb / Msza z katedry jest transmitowana przez radio / polega na tym / żołnierz walczył o niepodległość / u każdego człowieka jest... / łatwe do czytania dzięki wątkowi miłosnemu

Ćwiczenie 84.

Idę do parku. / Trzeba pójść do dworu. // Trzeba pójść na dwór (z psem). / Jadę do Rzymu. / Wpuszczać kogoś do swojego serca. / Rozmawia przez telefon. / Chodzić do restauracji. / Gdy uczeń uczy się według metody komunikacyjnej. / Wrócić do ojczyzny. / W jakim celu?

Ćwiczenie 85.

pójść do klubu / jeździmy do Włocławka / jechać do Konstantynopola / była nad Morzem Bałtyckim / mówi przez komórkę / pojechała do pracy / poszły na spacer do parku / wrócić do swego małego miasteczka / człowiek przechodzi do innego świata / chodziłam do kina / poszły nad morze

Ćwiczenie 86.

Długie na krótkie: on go zdał; nie można go tak pechać; bo bardzo mu się to nie podobało; pisali mu listy / pisali do niego listy; ona bardzo go kochała; żeby mu było bliżej do pracy; jak go włożysz; i podoba mu się to; ja go bardzo lubię; kocha go; ona go zabiła; wydaje mi się; zastrzelił go; do otaczającego cię świata; nie mogła mu się przeciwstawić; wszystko mu jest znajome; i tak go nie znalazł; danych mu przez autora; nigdy cię nie opuści; czegoś mu nie wystarcza; nie porzuca go; koniecznie go znajdzie; czujesz się szczęśliwym; czują się obywatelami; trzeba go oglądać; opowiadał mu ojciec; kto gdzieś go zobaczy; wszystko się mu podoba; pomaga ci; czy mogłyby pan mi pomóc; proszę mi go oddać; co mu się udało; powiedziała mi; czy jest Bóg, czy Go nie ma; umożliwiają mi; ale potem go utraciła; trafiają się mi takie książki

Krótkie na długie: jego dzieło; kiedy jego ojciec; zapamiętałem; to był jego bliski kolega; nauczyła mnie; to mnie męczyło; nie ma produktu dla niego; jaka jest jego rola; zdrowie jego narodu; zależy od dziecka i jego zachowania; kiedy czytałem jego biografię; ... a jego dziewczyną; była jego córka Urszula; jego związek z przyrodą; mówi do Boga, że jego świat...

Ćwiczenie 87.

ludzie, którzy wtedy byli; są ludzie, którzy; o ludziach, którzy; dla gościa, który może przyjść; proszę wszystkich, którzy zobaczą; potrzebuje świat tych, którzy; do tych, którzy nie wiedzą; człowiek, który; Krasicki, który napisał...; leki, które szkodzą; cmentarz, na którym; przyuczony, które stworzyły; we wszystkich krajach, które powstały; rzeczywistość, która teraz istnieje; przeżycia tragiczne, których nie życzę nikomu; rodzina, która kochała go; miejsce, niedaleko od którego; książek, które potem; literatura, która oznacza...; mieszkał w Grecji, skąd pochodził jej ojciec dlatego jej nie używa; dlatego, że; on czy ona; z rodzicami czy bez; bajki czy ballady; jako studentka polonistyki; jako jeszcze mały pisarz; co pani na to?; co to jest [miś]; to bohaterstwo, co ona zrobiła; przyjeżdża tu; pojechała tam; pojechałby tam; ponieważ żaden samowystarczalny człowiek nie czuje się dobrze; żaden człowiek nie jest jednoznaczny; robi tak, że kradnie; ja zgadzam się z tym, że korupcja, problem nie w tym, że stary; czym jest ojczyzna Michalina jest tajemniczym dzieckiem, nie chce powiedzieć nic o swojej mamie; dlaczego ja nie przeczytałam; takie cechy, jak humanizm; nigdy się nie zastanawiałem, jak dowiedzieć się więcej; wesoły czy życzliwy?; ani kolegów, ani koleżanek; ani religii, ani tradycji; zmieniły się nie tylko idee, ale jeszcze взгляды; nie krwią i mieczem, ale pracą; nie tylko oceny, ale i zachowanie; nie tylko dla rodziny, ale również dla siebie; znać nie tylko swoją, ale również inne kultury; nie tylko lekarze, ale wszyscy

Ćwiczenie 88.

1. dwojga; 2. dwoje; 3. trojga; 4. czternaścioro; 5. dwie; 6. dwojgiem; 7. dwa; 8. kilkoro; 9. dwóch; 10. dwóch / dwojga
11. dwojgu; 12. dwoje; 13. dziewiętnaste; 14. dwa

Ćwiczenie 89.

Jestem na roku piątym (lepiej: Jestem na piątym roku) / Jadę autobusem trzydzieści cztery. / Chodzę do szkoły pięćdziesiąt trzy. / Otwórzcie książki na stronie siedemdziesiąt osiem. / Ania ma klucz do sali sto dwadzieścia osiem. / Mamy wiek dudziesty pierwszy (lepiej: Mamy dwudziesty pierwszy wiek.)

Ćwiczenie 90.

A) nie, dziękuję...; dziękuję za uwagę / proszę? / niezbyt udane obrazy; piękne katedry, bardzo dobry opis / odpowiada mu; ten dom bardzo mi odpowiada / złożona w całość / zjadał ich tam smok / nawet, jeśli na kogoś nie wywiera się presji / jeżeli jest się studentem, musi się / było dobrze / prawdziwe pieniądze / w zwierzętach; krowa to tylko zwierzę / to jest bardzo piękna architektura / w telewizji można zobaczyć dużo filmów / dlaczego?; dlaczego ta ojczyzna... / mowa jest o rzeczach materialnych / wielki respekt oraz pieniądze / jak mężczy się czyjeś dziecko / głosy brzmią i w czymś sercu / nikt nikomu nie postawi za darmo stopnia
B) pani miała narzeczonego (partnera) // dziewczyna miała chłopaka / zabito psa / po spotkaniu integracyjnym
C) do mamy lub taty // do matki lub ojca / jestem dziewczyną; ...z 3 dziewczynami... / ...na rowerze
D) dziś wiele osób / tak mówi Adam Mickiewicz // to są słowa Mickiewicza
E) mama; każda mama... // każda matka...; gdy mama... / artykuł... / powiedzenie... / biesiada // spotkanie... / ...pieniądze / ...kwiaty / ...strofach / za braćmi

Ćwiczenie 91. Zdania prawidłowe:

b); d); g); i); k); m); p); q); u); w); y); z)

Ćwiczenie 92.

A) płaszcz / złożył się na nich / siedzi zły / dlatego czytają, dlatego jest smutny / mniej ludzi było // jest / jestem zadowolony; pani jest bardzo zadowolona / dziecko / być żołnierzem / bydło / wujek / była w czasie wojny / zjeść dobrze za 30 hrywnien / nie wiem, dlaczego, ale myślę że... // tak sobie myślę, że... / 12 potraw / spotkał się z kolegą / wcześniej / nie palić / myśleć / jak się ułoży // jak wyjdzie // jakie będą okoliczności / żadnego powodu / na pewno go kocha / to niemożliwe, że... / koszyczki z pokarmami / trzeba szanować ludzi / trzeba być uważnym / ... to największe nieszczęście / na jego podobieństwo
B) prowadzi jakiś interes / idzie do pracy; jest w pracy / po pracy

Ćwiczenie 93.

w sferze obsługi; znajomość języków obcych; zaczynać ze zmiany; to miłość Andrzeja i Oleczki; odznaczała się charyzmatem; zwrot ku przyrodzie; on opisuje przeżycia i smutek dziewczyny; obchody różnych świąt; na swoje potrzeby; po powrocie z Krymu

Ćwiczenie 94.

Dziewczyna, w której się zakochał. / Ci rodzice nie interesują się swoim dzieckiem. / Ligia pochodziła z... / Rozczarowałam się. / W filmie opowiada się o wojnie.

Ćwiczenie 95.

Został wyrzucony z miasta. / Talent został przekazany mojej siostrze. / Był stwarzany przez wieki. / Dzieła wciąż są publikowane i czytane. / Rzeczy były opisywane. / W wierszach są podejmowane ludzkie problemy.

Ćwiczenie 96.

we Lwowie otworzono restaurację / zgubiono telefon komórkowy / dano im zadanie / w rodzinie Marii Curie-Skłodowskiej szanowano zajęcia naukowe / w TVP często pokazywano... / otworzono nowe sklepy / ... wybudowano mury ... / ... ufundowano nam kurs ...

Ćwiczenie 97.

daje się dużo zadania domowego / w szkole dzieciom robi się sprawdziany / na Ukrainie nie obchodzi się... / w różnych krajach wychowuje się dzieci bardzo różnie / zazwyczaj kobietę ukazuje się jako

Ćwiczenie 98.

nie jest się skępowanym / żeby pokazać, że ma się jakieś maniery / kiedy jest się pozostawionym / kiedy mówi się do jakiegoś swego przyjaciela / spotka się człowieka / jeżeli chce się... / lubi się ukraiń / nie bardzo zje się / kiedy ma się... / kiedy zna się, gdy nie zna się, jeżeli nie zna się tradycji, nie zna się nic / jeśli powie się / jeśli nie zdąży się / nie mogło się zrobić / nie ma się pieniędzy / kiedy swój czas spędzasz... / nie mogło się zrobić / nie ma się pieniędzy / kiedy swój czas spędzasz / od razu widzi się świat Warszawy / kiedy czyta się ich wiersze, ma się o czym pomyśleć / im więcej wiedzimy chce się zdobyć, tym więcej się jej szuka / tam, gdzie się mieszka, nie jest... / miesca, gdzie się żyje / zdaje się, że jest się na tej polanie / i nie może się pojechać / rozumie się, że wszystko będzie dobrze / można nauczyć się / powinno się być patriotą / kiedy jest się grzecznym / ... jeżeli nie da się łapówki / jeżeli ma się pieniądze, można... / lekarzowi musi dać się na operację / nie ma się pieniędzy? / można znaleźć pokój serca / kiedy jest się synem... / gdy ma się jakiś problem

Ćwiczenie 99.

1. myśleć; 2. stać; 3. powiedzieć; 4. widzieć; 5. boleć; 6. słuchać; 7. zapomnieć; 8. usiąść; 9. wiedzieć; 10. popatrzeć; 11. uleczyć; 12. otrzymywać; 13. wyleczyć; 14. zacząć; 15. mówić; 16. odwiedzić; 17. stawiać; 18. cenić; 19. służyć; 20. mieć; 21. podkreślać; 22. pomyśleć; 23. modlić; 24. znaleźć; 25. marzyć; 26. zrobić; 27. usłyszeć; 28. przypominać; 29. odgrywać; 30. uważać; 31. siedzieć; 32. pomyśleć; 33. chronić

Ćwiczenie 100.

1. cenić; 2. kupić; 3. kochać; 4. umrzeć; 5. zasnąć / obudzić; 6. zakuć / zaliczyć / zapomnieć; 7. robić / robić; 8. palić; 9. otworzyć; 10. zapiąć; 11. oddychać / oddychać; 12. wprowadzić / zatwierdzić; 13. biegać / biegać; 14. podnieść / nacisnąć; 15. zażywać; 16. nakarmić / napoić / odwiedzać / przyjąć; 17. Otworzyć; 18. wychylać się; 19. widać / słyhać / widać / słyhać / czuć

Ćwiczenie 101.

rozumieć – ja rozumiem; brać – on bierze prysznic; być – podróże będą przyjemne!; widzieć – bo widzisz synku...; iść – dziecko idzie spać; spotkać się – spotkamy jutro o 16.00; modlić się – modlę się rano i wieczorem; latać – latawiec lata po niebie; wracać – mama wraca z pracy; układać – ojciec układa puzzle; oglądać – codziennie [ja] oglądam telewizję; czytać – [ja] czytam „Gościa Niedzielnego”; spotykać się – [ja] spotykam się z nią już dwa lata; jeść – [my] jemy śniadanie o 7.00; wyrosnąć – kiedy wyrosnę, zostanę pilotką; przebywać – ona przebywa z nami; mieć – jakie cechy ma ten naród?; mieć – co masz na śniadanie?; lubić – kto lubi nas?; zagrać / odpoczywać – jak zagram, to odpoczne; móc – dziecko nie może tak mówić!; piec – oczy mnie pieką; odjeżdżać – „Czemu, cieniu odjeżdżasz...” (C.K. Norwid); zobaczyć – przestań, bo zobaczysz; zmienić – wiersz zmieni go; spojrzeć – on nawet nie spojrzę na mnie; powiadać – oni powiadają że...; sprzedawać – moja mama sprzedaje w sklepie; wkładać – wkłada się jajko do środka; ukarać – mama mnie ukarze jutro za to!; umieć – ja umiem, ty umiesz, on umie, ♪ „Ci umięją, a ci *umięją” (Elektryczne Gitary); jechać – oni jadą do Warszawy; zachwycać – „A mnie nie zachwyca.” (W. Gombrowicz); działać – to radio nie działa; potrafić – Polak potrafi!; dotyczyć – coś dotyczy czegoś; żyć – ♪ „Jeszcze Polska nie zginęła, kiedy my żyjemy”

Ćwiczenie 102.

teraz idę spać / biorę prysznic / ona ma; ma ta rzeka... / inżynier ma pieniądze / człowiek nie może wierzyć / one mogą wyglądać tak: ... / kto nie może?; pan może; każdy może / dzieci muszą / tyka zegar / odwiedzają babcię / przemysłili swoje życie / często pomyśli o życiu / poetka zwraca uwagę na ... / przeważa dobra strona / Karpiński prosi Boga o ... / autor patrzy na rzekę / on widzi / rzeka, która się wylewa / tradycje obejmują / należy też udzielić / ludzie chodzą i spacerują / ja będę / bierzemy olej... / oni biorą kotka / często ludzie używają... / [ja] zgadzam się z tą autorką / [ja] przyjdę / ona widzi postępy / kiedy stawiamy buty w przedpokoju, ... / on coś konstruuje, stwarza / jakoś musimy to zrobić / ja powinnam / rozstrzepujemy, wysypujemy, płuczemy i lejemy / jutro oni wyjeżdżają do babci / milicja drogowa zatrzymuje kierowców / to sytuacji nie polepsza / już nic nie wiemy / człowiek wierzy w Boga / myślę, że... / rodzina składa się z... / wyjadę [ja] do Polski / ja widzę to inaczej / [on] sprząta, uśmiecha się / narasta to cierpienie / ciekawia ich surowce / jeśli nie dotrzymuje umowy, to ... / oni będą to oglądać / oni idą na cmentarz / wydajemy za dużo pieniędzy / marszrutki jadą ☺ / rodzice mnie nie rozumieją / dziewczyny wstydzą się / kiedy tracisz bliskiego człowieka... / dzielą pracę / zapłacisz za mnie? / życie się poprawi / każdy daje, łapówki biorą wszyscy, nie ma znaczenia kim są / dużo ludzi mówi, że... / człowieka dręczą różne choroby / politycy kupują sobie popularność / autor kładzie nacisk na... / to nie ma sensu, wracamy, bo zwiariujemy / nie istnieją cuda / mnie ta tragedia nie dotyczy / zawsze następuje przemijanie pokoleń / czytelnik nie rozumie / skupują ziemię pod inwestycje / minuty pełną / ja bardzo proszę, on prosi / jej postać zmusza do myślenia / Mickiewicz pokazuje w tym wierszu, że... / aktor występuje na scenie / ja tam takich scen nie lubię / przychodzi pora egzaminów / źle jest, kiedy zapomnimy kluczy

Ćwiczenie 103.

znalazłem	znaleźliśmy	przyłapałem	przyłapaliśmy	wyszedłem	wyszliśmy
znalazłeś	znaleźliście	przyłapałeś	przyłapaliście	wyszedłeś	wyszliście
znalazł	znaleźli	przyłapał	przyłapali	wyszedł	wyszli
przyszłam	przyszłyśmy	---	---	bałam się	bałyśmy się
przyszłaś	przyszłyście	---	---	bałaś się	bałyście się
przyszła	przyszły	stało	stały	bała się	bały się
miałem	mieliśmy	bałem się	bałiśmy się	siedziałam	siedzieliśmy
miałeś	mieliście	bałeś się	bałiście się	siedzielaś	siedzieliście
miał	mieli	bał się	bałi się	siedziela	siedzieli
opowiadałem	opowiadaliśmy	zjadłem	zjedliśmy	chciałem	chcieliśmy
opowiadałeś	opowiadaliście	zjadłeś	zjedliście	chciałeś	chcieliście
opowiadał	opowiadali	zjadł	zjedli	chciał	chcieli

---	---	należałem	należeliśmy	miałem	mieliśmy
---	---	należałeś	należeliście	miałeś	mieliście
ułożyło	ułożyły	należał	należeli	miał	mieli
ochrzciłem	ochrzciliśmy	lubiełem	lubiliśmy	przeszedłem	przeszliśmy
ochrzciłeś	ochrzciliście	lubieś	lubiliście	przeszedłeś	przeszliście
ochrzcił	ochrzcili	lubił	lubili	przeszedł	przeszli
przyjeżdżałem	przyjeżdżaliśmy	zachciała	zachciałyśmy	zapomniałem	zapomnieliśmy
przyjeżdżałeś	przyjeżdżaliście	zachciałaś	zachciałyście	zapomniałeś	zapomnieliście
przyjeżdżał	przyjeżdżali	zachciała	zachciały	zapomniał	zapomnieli
myślałem	myśleliśmy	przypomnia- łem	przypomnie- liśmy	wniosłem	wnieśliśmy
myślałeś	myśleliście	przypomniałeś	przypomnie- liście	wniosłeś	wnieśliście
myślał	myśleli	przypomniał	przypomnieli	wniosł	wnieśli
tworzyłem	tworzyliśmy	korzystała	korzystałyśmy	umierałem	umieraliśmy
tworzyłeś	tworzyliście	korzystałaś	korzystałyście	umierałeś	umieraliście
tworzył	tworzyli	korzystała	korzystały	umierał	umierali
---	---	odnalazłem	odnaleźliśmy	zacząłem	zaczęliśmy
---	---	odnalazłeś	odnaleźliście	zacząłeś	zaczęliście
zadawała	zadawały	odnalazł	odnaleźli	zaczął	zaczęli
---	---	zacząłem	zaczęliśmy	siedziałem	siedzieliśmy
---	---	zacząłeś	zaczęliście	siedziałeś	siedzieliście
słyszało	słyszały	zaczął	zaczęli	siedział	siedzieli
---	---	istniałem	istnieliśmy	jadłem	jedliśmy
---	---	istniałeś	istnieliście	jadłeś	jedliście
przyszło	przyszły	istniał	istnieli	jadł	jedli

Ćwiczenie 104.

Liczba pojedyncza: animator, satysfakcja, autor, babcia, błąd, Bóg, bogini, bohater, brat, Brytyjczyk, cerkiew, chłopiec, członek, czytelnik, dziadek, emocja, taniec, farmaceuta, fotografia, gość, gospodyni, gra, historia, idea, imię, interpretacja, kałuża, kobieta, kolega, kolonia, koń, koral, kotwica, Kozak, kraj, królowa, kropla, lekcja, człowiek, materiał, medal, mąż, mężczyzna, milicjant, ministrant, mistrzyni, morderca, msza, muzykant, muzyk, myśl, nauczyciel, niemowle, nowela, obyczaj, odpowiedź, oficer, ojciec, okolica, oligarchia, oligarcha, opinia, owca, pani, patriota, pieniądź, piętrowy, pisarz, poeta, poezja, Polak, praca, pralka, prezydent, przyjaciel, psycholog, ręka, represja, restauracja, rewolucja, rodzic, rok, rola, romantyk, rówieśnik, rozpacz, rybak, rzecz, Sarmata, sąsiad, sędzia, sprzedawczyni, student, stwór, święta, symbol, sytuacja, talerz, technologia, tradycja, trzydziestolatek, tysiąc, uczestnik, uczeń, ulica, urzędnik, utwór, wędrowiec, widz, wiersz, wieża, Wigilia, władza, zbrodnia, ząb, zwierzę, Żyd, szczęście, dopełnienie, wzbogacenie, zwrócenie, odrodzenie, rozumienie, wyrażenie, średniowiecze.

Liczba mnoga: animatorzy, satysfakcje, autorzy, babcie, błędy, bogowie, boginie, bohaterowie, bracia, Brytyjczycy, cerkwie, chłopcy, członkowie, czytelnicy, dziadkowie, emocje, tańce, farmaceuci, fotografie, goście, gospodynie, gry, historie, idee, imiona, interpretacje, kałuże, kobiety, koledzy, kolonie, konie, korale, kotwice, Kozacy, kraje, królowie, krople, lekcje, ludzie, materiały, medale, mężowie, mężczyźni, milicjanci, ministranci, mistrzyni, mordercy, msze, muzykanci, muzycy, myśli, nauczyciele, niemowleta, nowe, obyczaje, odpowiedzi, oficerowie, ojcowie, okolice, oligarchie, oligarchowie, opinie, owce, panie, patrioci, pieniądze, piętrowa, pisarze, poeci, poezje, Polacy, prace, pralki, prezydenci, przyjaciele, psychologowie, ręce, represje, restauracje, rewolucje, rodzice, lata, role, romantycy, rówieśnicy, rozpacz, rybacy, rzeczy, Sarmaci, sąsiedzi, sędziowie, sprzedawczynie, studenci, stwory, święta, symbole, sytuacje, talerze, technologie, tradycje, trzydziestolatki, tysiące, uczestnicy, uczniowie, ulice, urzędnicy, utwory, wędrowcy, widzowie, wiersze, wieże, Wigilie, Władze, zbrodnie, żeby, zwierzęta, Żydzi

Ćwiczenie 105.

Rodzaj męski: *krawat*, adres, album, antyk, barok, cel, cud, cukierek, medal, gotyk, jedynek, kajak, kostium, Meksyk, miesiąc, monopol, olej, poemat, problem, program, ptaszek, ratusz, raz, rym, sonet, stosunek, system, szal, tysiąc

Rodzaj żeński: cerkiew, cięża, domena, herbata, kąpiel, klasa, metoda, odzież, parada, przestrzeń, recepta, rola, sałata / sałatka, tabletki, cecha, winda, wizyta

Rodzaj nijaki: gimnazjum, muzeum, studium / studio, życie

Liczba mnoga: *krawaty*, adresy, albumy, antyki, baroki, cele, cuda, cukierki, medale, gotyki, jedynacy, kajaki, kostiumy, Meksyki, miesiące, monopole, oleje, poematy, problemy, programy, ptaszki, ratusze, razy, rymy, sonety, stosunki, systemy, szale, tysiące, // cerkwie, cięża, domeny, herbaty, kąpiele, klasy, metody, odzież, parady, przestrzenie, recepty, role, sałaty / sałatki, tabletki, cechy, windy, wizyty

Prułalia tantum: państwo, perfumy, studia, wakacje

Ćwiczenie 106.

dopelniacz	celownik	biernik	narzędnik	miejscownik
września	wrześniowi	wrzesień	wrześniem	(o) wrześniu
kobiety	kobiecie	kobietę	kobietą	(o) kobiecie
strony	stronie	stronę	stroną	(o) stronie
diabła	diabłu	diabła	diabłem	(o) diable
obrazu	obrazowi	obraz	obrazem	(o) obrazie

kolegów	kolegom	kolegów	kolegami	(o) kolegach
mrozu	mrozowi	mróz	mrozem	(o) mrozie
księży	księżom	księży	księżmi	(o) księżach
ksiądz	księdzu	księdza	z księdzem	(o) księdzu
laureatów	laureatom	laureatów	laureatami	(o) laureatach
Niemiec	Niemcom	Niemcy	Niemcami	(w) Niemczech
Węgier	Węgom	Węgry	Węgrami	(na) Węgrzech
czosnku	czosnkowi	czosnek	czosnkiem	(o) czosnku
Góry	Górze	Górę	Góraż	(o) Górze
zwierzęcia	zwierzęciu	zwierzę	zwierzęciem	(o) zwierzęciu
uczniów	uczniom	uczniów	uczniami	(o) uczniach
pigułek	pigułkom	pigułki	pigułkami	(o) pigułkach
pieniędzy	pieniądzom	pieniądze	pieniędzmi	(o) pieniądzach
imion	imionom	imiona	imionami	(o) imionach
siostr	siostrom	siostry	siostrami	(o) siostrach
węża	wężowi	węża	wężem	(o) wężu
Włoch	Włochom	Włochy	Włochami	(we) Włoszech
kociąt	kociętom	kocięta	kociętami	(o) kociętach
taty	tacie	tate	tata	(o) tacie
ludzi	ludziom	ludzi	ludźmi	(o) ludziach
pieniędzy	pieniądzom	pieniądze	pieniędzmi	(o) pieniądzach
harmonii	harmonii	harmonię	harmonią	(o) harmonii
epoki	epoce	epokę	epoką	(o) epoce
kwiatów	kwiatom	kwiaty	kwiatami	(o) kwiatach
dzieci	dzieciom	dzieci	dziećmi	(o) dzieciach
przyjaciół	przyjaciółom	przyjaciół	przyjaciółmi	(o) przyjaciółach
przyjaciela	przyjacielowi	przyjaciela	przyjacielem	(o) przyjacielu
braci	braciom	braci	braćmi	(o) braciach
dworu	dworowi	dwór	dworem	(o) dworze
oczu	oczom	oczy	oczami	(o) oczach
sędziego / sędzi	sędziemu / sędzi	sędziego / sędzię	sędzią	(o) sędzim / sędzi
dziewcząt	dziewczętom	dziewczęta	dziewczętami	(o) dziewczętach
życia	życiu	życie	życiem	(o) życiu
myślenia	myśleniu	myślenie	myśleniem	(o) myśleniu
wzbogacenia	wzbogaceniu	wzbogacenie	wzbogaceniem	(o) wzbogaceniu
noblisty	nobliście	noblistę	noblistą	(o) nobliście
literatury	literaturze	literaturę	literaturą	(o) literaturze
noweli	noweli	nowelę	nowelą	(o) noweli
wodza	wodzowi	wodza	wodzem	(o) wodzu
zwierzęcia	zwierzęciu	zwierzę	zwierzęciem	(o) zwierzęciu
miłości	miłości	miłość	miłością	(o) miłości
anioła	aniołowi	anioła	aniołem	(o) aniele
bólu	bólowi	ból	bólem	(o) bólu
pióra	piórowi	pióro	piórem	(o) piórze
smaku	smakowi	smak	smakiem	(o) smaku
sportu	sportowi	sport	sportem	(o) sporcie
zamachowca	zamachowcowi	zamachowca	zamachowcem	(o) zamachowcu
smoka	smokowi	smoka	smokiem	(o) smoku
matki	matce	matkę	matką	(o) matce
wplywu	wplywowi	wplyw	wplywem	(o) wplywie
wieku	wiekowi	wiek	wiekim	(o) wieku
organizmu	organizmowi	organizm	organizmem	(o) organizmie
brak	brakowi	brak	brakiem	(o) braku
tematu	tematowi	temat	tematem	(o) temacie
poety	poecie	poetę	poetą	(o) poecie
twórcy	twórcy	twórcę	twórcą	(o) twórcy
narodu	narodowi	naród	narodem	(o) narodzie
rozwoju	rozwojowi	rozwój	rozwojem	(o) rozwoju
postępu	postępowi	postęp	postępem	(o) postępie
wątku	wątkowi	wątek	wątkiem	(o) wątku
bohatera	bohaterowi	bohatera	bohaterem	(o) bohaterze
rozumu	rozumowi	rozum	rozumem	(o) rozumie
kraju	krajowi	kraj	krajem	(o) kraju

męża	mężowi	męża	mężem	(o) mężu
krawatu	krawatowi	krawat	krawatem	(o) krawacie
utrzymania	utrzymaniu	utrzymanie	utrzymaniem	(o) utrzymaniu
pani	pani	panią	panią	(o) pani
pecha	pechowi	pecha	pechem	(o) pechu
ducha	duchowi	ducha	duchem	(o) duchu
pomocy	pomocy	pomoc	pomocą	(o) pomocy
myśli	myśli	myśl	myślą	(o) myśli
mazurka	mazurkowi	mazurka	mazurkiem	(o) mazurku
losu	losowi	los	losem	(o) losie
temperatury	temperaturze	temperaturę	temperaturą	(o) temperaturze
wigilii	wigilii	wigilię	wigilią	(o) wigilii
gastronomii	gastronomii	gastronomię	gastronomią	(o) gastronomii
przyjaciółki	przyjaciółce	przyjaciółkę	przyjaciółką	(o) przyjaciółce
przyjaciółek	przyjaciółkom	przyjaciółki	przyjaciółkami	(o) przyjaciółkach
gości	gościom	gości	gośćmi	(o) gościach
rąk	rękom	ręce	rękami	(o) rękach
chrześcijanki	chrześcijankom	chrześcijanki	chrześcijankami	(o) chrześcijankach
wjazdu	wjazdowi	wjazd	wjazdem	(o) wjeździe
Wrocławia	Wrocławowi	Wrocław	Wrocławiem	(We) Wrocławiu
miast	miastom	miasta	miastami	w miastach
fora	forum	fora	forami	(na) forach
studium / studia	studium / studiom	studium / studia	studium / studiami	(o) studium / (po) studiach
domu	domowi	dom	domem	(w) domu
sąsiadów	sąsiadom	sąsiadów	sąsiadami	(o) sąsiadach
wsi	wsi	wieś	wsią	(na) wsi

Ćwiczenie 108. części, reguł, wojen, witamin, magnatów, pisarzy, rang, barier, żołnierzy, mebli, etykiet, imiennin, modeli, mów, banków, ustaw, cech, lekarzy, rzeczy, wierszy, zwyczajów, twórców, stopni, megapikseli, hrywien, przedstawicieli, chmur, stuleci, tysięcy, pieniędzy, tradycji, symboli, kadr, łez, refleksji, miesięcy, historii

Ćwiczenie 109.

-ów	-o	-y	-i
szympanów, kolegów, zwyczajów, uczniów, mężów, problemów, sióstr, programów	odsetek, Niemiec, witamin, pigulek, metod, przyjaciół, Rosjan, hrywien, cech, rang, imiennin	księży, tysięcy, rzeczy, pisarzy, węży	braci, modeli, dzieci, ludzi, idei, przedstawicieli, stuleci, tradycji, historii

Ćwiczenie 111.

kotu / gałęzi / zamachowcy / matce / Brunonowi Schulzowi.

Ćwiczenie 112.

mężowi; sportowi; koniowi; brakowi; człowiekowi; tematowi; Roskólnikowowi; wątkowi; rozumowi; krajowi; udu; psu

Ćwiczenie 119.

na pianinie i fortepianie / o Wielkanocy / w artykule / w *Panu Tadeuszu* / o tenisie / w koledżu / w domu / na duszy / w studiu / na kajaku / w ratuszu / o nadziei / na morzu / spaceruję po lesie

Ćwiczenie 122.

zawodom, krajom, ekonomiom, grom, telewizjom, okresom, mieszkaniom, koniom, zamkom, komórkom, smartfonom, partiom, chmarom, kartom, produktom

Ćwiczenie 123.

ludzie; przyjaciele; uszy; mężczyźni; pieniądze; ulice; widzowie; uczniowie; członkowie; chłopaki / chłopcy; zbrodnie; rodzice; bracia; sąsiedzi; imiona; restauracje; medale; goście; babcie; msze; dzieci; panie; mężowie; Żydzi; oligarchowie; świadkowie; kotwice; tradycje; niemowlęta / niemowlaki; talerze; idee; nastolatki / nastolatki / nastki; lata / Nowe Roki

Ćwiczenie 124.

Witam państwa bardzo serdecznie. / Walczyli o idee. / Lubią tych chłopaków. / Miała trzech mężów. / Mam dużo kolegów. / W tym klasztorze żyło 12 braci. / Znasz tych lekarzy? / Trzeba nauczyć się różnych rzeczy. / Masz dzieci? / Znam kilku Rosjan. / Zatrudnimy przedstawicieli handlowych.

Ćwiczenie 125.

... **mianownika:** 1. nieszczęście (r.n.); 2. życie (r.n.); 3. rola (r.ż.); 4. mistrzyni (r.ż.); 5. odzież (r.ż.) 6. cel (r.m.) / książka (r.ż.); 7. szal (r.m.); 8. antyk (r.m.) / wariat (r.m.)

... **dopełniacza:** 1. Bydgoszczy, Rzymu, Paryża, Łodzi (r.ż., r.m., r.m., r.ż.); 2. przedszkola (r.n.); 3. zwierzęcia (r.n.); 4. miłości (r.ż.); 5. rymu (r.m.); 6. stulecia (r.n.); 7. medalu (r.m.)

... **celownika (...):** 1. pechowi (r.m.); 2. krajowi (r.m.); 3. olej (r.m.) / patelnię (r.ż.); 4. ciężę (r.ż.); 5. herbatę (r.ż) / cukierka (r.m.); 6. myśl (r.ż.); 7. życiem (r.n.); 8. koledżu (r.m.); 9. Toruniu / Wrocławiu / Radomiu. (r.m., r.m., r.m.); 10. życiu (r.n.); 11. gościu (r.m.) / studiu (r.n.); 12. sumieniu (r.n.); 13. imię (r.n.); 14. medal (r.m.)

Ćwiczenie 126.

1. koniku; 2. dziewczyno; 3. ziemi; 4. narodzie; 5. kobieto / puchu / istoto; 6. ojeze; 7. radości (r.ż.) / iskro (r.ż)

Ćwiczenie 127.

R. męski: Myślę o Smoku Wawelskim. To było w roku tysiąc dziewięćset trzynastym.

R. żeński: Spotkajmy się o godzinie dwudziestej drugiej. Treść była szczerą. To było w dziesiątej klasie. Większość produktów jest teraz kupowana.

R. nijaki: Otwórz jedno okno. Ale wielkie akwarium! Ale, możliwe że czytając...

Liczba mnoga: Studenci są aktywni. Te pączki nie są za bardzo dobre.

Ćwiczenie 128.

r. męski	r. żeński	r. nijaki	r. męsko-osobowy	r. niemęsko-osobowy
o Ignacym Krasickim, w swoim pierwszym wierszu, trzynasty grudnia, w każdym utworze, długi czas, mówić o samym nagrobku, pod takim numerem, w całym świecie	ma plusową temperaturę, jeszcze jedną, cenną tradycją jest..., chwile nieznośnej ciszy, już w dawnej polskiej literaturze, jedną z takich tradycji jest..., zwraca naszą uwagę, cenną rzeczą jest, w każdej epoce, zostawiać swoją rodzinę, na którą godzinę, radość, którą nie zawsze cenimy, nie ma tu Izabeli Łęckiej, do niemieckiej ciężarówki, w zachodniej części, nie ma złej pogody, otrzymać pomoc medyczną	to jest dla mnie bardzo ważne, wewnętrzne problemy, żeby mieć dobre oceny, pokazał nam jedno wydarzenie, w niedojrzałym jabłku, dwa znaczenia – pierwsze można...	ludzie są spokojni, oni są zdesperowani, ludzie są wiezieni, one są krótkie, wieże zostały zrujnowane, ma inne ważne rzeczy, główni bohaterowie, zatroszczyć się o podróży, nasi dziadkowie, wszyscy wszystkim, my już same mamy radę, szanowni państwo, chciałbym państwu..., oni byli znamienici, ci, którzy są zaciekawieni, wieseli ludzie	pewne państwa, polityczne problemy, otwarte drzwi, jakieś tradycje, oni sami sobie pomagają, życie było marnie, rzeczy nieistotne, idee, w których..., wszystko jest perfekcyjne, <i>Sonet</i> <i>Krymskie</i> , od dawnych czasów, swoje tradycje

Ćwiczenie 129.

Poświęciłem się pracy umysłowej. / Nie dam się pochmurnej pogodzie! / Przypatrzmy się ściślemu związkowi tych dwu pojęć... / Myślę, że warto poświęcić uwagę temu ciekawemu pomysłowi. / Dzięki temu szlakowi handlowemu rozwija się nasz region. / Mówimy stop skorumpowanej władzy! / Dzięki odpowiedniej odzieży możemy iść na spacer nawet w deszczu. / Trzeba pomóc obłożonemu miastu. / Turyści przyglądali się staremu budynkowi.

Ćwiczenie 130.

Czytałem coś o Smoku Wawelskim. / Przychodzili po jednym. / Uczyl się w klasie integracyjnej. / Stałem w długiej kolejce na pocztę. / Rozmawialiśmy o dawnej epoce.

Ćwiczenie 131.

(...) chorych, biednych, opuszczonych, zmęczonych życiem? A powinniśmy! Powinniśmy myśleć o wszystkich: tych ambitnych, bezinteresownych, bezkompromisowych, bezstronnych, cierpliwych, dobrodusznym, gorliwych, męźnych, obowiązkowych, odpowiedzialnych, odważnych, pracowitych, prawdomównych, prawych, prostolinijnych, skromnych, sumiennych, szczerych, szlachetnych, uczciwych, wiernych – ale nie zapominajmy też o cynicznych, drażliwych, dwulicowych, fałszywych, kapryśnych, kłótliwych, krnąbrnych, lekkomyślnych, leniwych, łatwowiernych, małodusznych, mściwych, obłudnych, swarliwych, wiarołomnych, zarozumiałych, a nawet o chciwych, chełpliwych, ordynarnych i wulgarnych. Wszyscy jesteśmy wspólnotą ludzi zmierzających do...

Ćwiczenie 132.

po ponad dwudziestu latach, między dwoma państwami, po trzech latach wraca, ma dwoje dzieci, oboje są starzy, od sześćset metrów, czterdzieści, od dziesięciu do piętnastu, w czterdziestu państwach, dwie kromki chleba, między obiema krainami, o troju trzydziestolatkach, zadać jedno pytanie, dwa tysiące, dwa losy

Ćwiczenie 133.

1. wszyscy ludzie, M., tak (choć w M. tego nie widać ☺); 2. tacy młodzi ludzie, M., tak; 3. żeby ono się nie męczyło, M., tak; 4. studenci, którzy, M., tak; 5. rzeczy, które, M., tak; 6. moje zainteresowania, M., tak; 7. Anglików, którzy, M., tak; 8. był Jacek, który, M., tak; 9. chronić naszą ziemię, B., tak; 10. tą wiedzą, N., tak; 11. patrzy na nią, B., tak; 12. jacy oni są naprawdę, M., tak; 13. wszystkie strachy, M., tak; 14. wszyscy członkowie, M., tak; 15. te myśli, M., tak; 16. takie problemy, M., tak; 17. nasze problemy, M., tak; 18. to uczucie, M., tak; 19. jakieś detale, M., tak; 20. mamy tę myśl, B., tak; 21. lubi to państwo, B., tak; 22. wszyscy Polacy, M., tak; 23. mogę zostawić swoją pracę, B., tak; 24. dla mnie, D., nie; 25. świętować ten obyczaj, B., tak; 26. cierpią za swój naród, B., tak; 27. to żaden prezydent, M., tak; 28. jej część w życiu, D., tak; 29. mamy wiele katastrof, B., nie; 30. wojna oraz jej wpływ, D., tak; 31. ..., jego historia i obyczaje, D., tak; 32. w tym filmie, Msc., tak; 33. bronili naszej ziemi, D., tak; 34. ten obraz, M., tak; 35. ma takie problemy, B., tak; 36. jakieś..., M., tak; 37. wiele utworów, M., tak; 38. dzieci, które, M., tak

Ćwiczenie 134.

po-: pojawił się; poznali się; polubi; potwierdzić; podaje; poświęcić /u-: umawiają się; utracili / wy-: wyregulować; / wypełniła; wyśpiewa / przy-: przysłuchiwać się; przypominał / za-: zaplanowali; zadziwiać; zakończeniu / ze-: zechciała / od-: odnawianie; odgrywa / zo-: zostawić / prze-: przeznaczone / z-: zrozumiało / brak: spajający; przyjmie; pomaga; przeciwstawić; chciał

Ćwiczenie 135.

nie każdy potrafi // będzie w stanie to zrobić / nie będzie w stanie pokonać tego miecza / nie byłoby w stanie dojść na czas / kiedy będzie w stanie polubić ten kraj / nie będzie mógł powrócić / nie będziemy w stanie przeczytać tych książek / wszystko potrafisz zrobić

Ćwiczenie 136.

Niedokonane	Dokonane
wykorzystuje (wykorzystywać), podkochuje się (podkochiwać się), wychowują się (wychowywać), ochraniał (ochraniać), zapamiętują (zapamiętywać), organizować się (=), wykazywać (=), dowiadywałam się (dowiadywać), stwarzać (=), zasługują (zasługiwać), opisywał (opisywać)	odgadnąć (=), posłużyć (=), uciec (=), paść (=)

Ćwiczenie 137.

2. przeczytał / przeczytawszy; 3. jadą / jadąc; 4. tracą / tracąc; 5. są / będąc; 6. wywnioskował / wywnioskowawszy; 7. stracił / straciwszy

Ćwiczenie 138.

2. zaniedbane; 3. zadowolony; 4. okradziona; 5. zainteresowany; 6. wyłożony. 7. skrzywdzeni; 8. --- (nie da się); 9. powiedziano; 10. złożonym; 11. niedowierzają / niedowierzający; 12. zdziwiona; 13. zaproszona; 14. przesiąknięte; 15. wykształcenie; 16. zepsuta; 17. zapomniani; 18. widziana; 19. zrozumiano; 20. minionych; 21. zastanymi; 22. rozdzielony; 23. kwitną / kwitającym; 24. znane; 25. zbudowany; 26. powiedziano; 27. --- (nie da się)

Ćwiczenie 139.

1a. chciałabym; 1b. chciałbym; 2. pokazałabym; 3. poszłabym; 4. zobaczyłabym; 5. cieszylibyśmy się; 6. wprowadzilibyśmy; 7. znałabym; 8. oglądalibyśmy; 9. zjedlibyśmy; 10a. mogłabym; 10b. mogliby; 11. zapłaciłabym; 12. zrobiłabym

Ćwiczenie 140.

1. skasowałbyś; 2. rozmieniłbyś; 3. miałbyś; 4. mógłbyś; 5. zamieniłbyś; 6. pomógłbyś; 7. ugotowałbyś; 8. zabratbyś; 9. zamówiłbyś; 10. przygotowałbyś; 11. zwolniłbyś

Ćwiczenie 141.

1. Czy mogłabym skorzystać z toalety? 2. Czy mogłabym umyć ręce? 3. Czy mogłaby pani skasować mi bilet? 4. Czy mógłby pan rozmienić mi pieniądze? 5. Czy moglibyście być trochę ciszej? 6. Czy mógłbym prosić o rachunek? 7. Czy mogłabym prosić o dokładkę? 8. Czy moglibyśmy wyjść na balkon? 9. Czy mogłaby pani zaznaczyć moją obecność? 10. Czy mogłabyś tu posprzątać?

Ćwiczenie 142.

powiedz; bój się; odpowiedz; miłuj; oczekujecie; róbmy; bierzmy

Ćwiczenie 143.

♪ (...) zawsze niech będzie słońce, zawsze niech będzie niebo, zawsze niech będzie mama, zawsze niech będę ja! / Mieście trochę oleju w głowie! / „Miej serce i patrzaj w serce”. / ♪ Bądź taka, nie bądź taka.

Bracia! Miejmy odwagę spojrzeć prawdzie w oczy! Bądźmy wobec siebie szczerzy! Bądźmy tolerancyjni, miejmy otwarte serca na innych! Nie mów: ty bądź taki, ty bądź taka, a ja wtedy to czy tamto. Nie mów: masz swoje problemy, to sobie je miej twoja sprawa. Bądźmy jedną wielką rodziną! Niech będzie w niej miejsce dla wszystkich.

Ćwiczenie 144.

bezokolicznik	ty	my	wy
rozповідаć	rozповідај	rozповідајmy	rozповідајcie
postawić	postaw	postawmy	postawcie
pozaglądać	pozagląдај	pozagląдајmy	pozagląдајcie
zwiedzać	zwiedzaj	zwiedzajmy	zwiedzajcie
układać	układaj	układajmy	układajcie
odwracać	odwracaj	odwracajmy	odwracajcie
poprawić	popraw	poprawmy	poprawcie
spaść	spadnij	spadnijmy	spadnijcie
polewać	polewaj	polewajmy	polewajcie
posłuchać	posłuchaj	posłuchajmy	posłuchajcie
wychodzić	wychodź	wychodźmy	wychodźcie
zwrócić (się)	zwróć	zwróćmy	zwróćcie
stracić	strać	straćmy	straćcie
zaprosić	zaproś	zaprośmy	zaproście
oczarować	oczaruj	oczarujmy	oczarujcie
przeczytać	przeczytaj	przeczytajmy	przeczytajcie
zagiąć	zagiń	zagińmy	zagińcie
znaleźć	znajdź	znajdźmy	znajdźcie
zabezpieczać	zabezpieczaj	zabezpieczajmy	zabezpieczajcie
namalować	namaluj	namalujmy	namalujcie

przebrać	przebrać	przebraćmy	przebraćcie
zamienić	zamień	zamieńmy	zamieńcie
wydmuchać	wydmuchaj	wydmuchajmy	wydmuchajcie
wsiąść	wsiądź	wsiądźmy	wsiądźcie
wsiadać	wsiadaj	wsiadajmy	wsiadajcie
podjąć	podjmij	podjmijmy	podjmijcie
przeprowadzić	przeprowadź	przeprowadźmy	przeprowadźcie
odbudować	odbuduj	odbudujmy	odbudujcie
zaprojektować	zaprojektuj	zaprojektujmy	zaprojektujcie
wysłuchać	wysłuchaj	wysłuchajmy	wysłuchajcie
urodzić	uródź	uródźmy	uródźcie
wyjść	wyjdź	wyjdźmy	wyjdźcie
sformułować	sformułuj	sformułujmy	sformułujcie
pozwolić	pozwól	pozwólmy	pozwólcie
przebić	przebij	przebijmy	przebijcie
odwiedzać	odwiedzaj	odwiedzajmy	odwiedzajcie
odwiedzić	odwiedź	odwiedźmy	odwiedźcie
pokochoać	pokochoaj	pokochoajmy	pokochoajcie
zwracać	zwracaj	zwracajmy	zwracajcie
zasługiwać	zasługuj	zasługujmy	zasługujcie
skracać	skracaj	skracajmy	skracajcie
przedstawić	przedstaw	przedstawmy	przedstawcie
odzyskać	odzyskaj	odzyskajmy	odzyskajcie
odradzić	odradź	odradźmy	odradźcie
założyć	załóż	załóżmy	załóżcie
zaliczyć	zalicz	zaliczmy	zaliczcie
podzielić	podziel	podzielmy	podzielcie
odróżnić	odróżnij	odróżnijmy	odróżnijcie
wyjaśnić	wyjaśnij	wyjaśnijmy	wyjaśnijcie
wskazywać	wskazuj	wskazujmy	wskazujcie
ściągnąć	ściągnij	ściągnijmy	ściągnijcie
wypuścić	wypuść	wypuśćmy	wypuśćcie
przeznaczyć	przeznacz	przeznaczmy	przeznaczcie

Cwiczenie 145.

opiekunicy - opiekuńczość; gotowy - gotowość; niepodległy – niepodległość

Cwiczenie 146.

Zakończone na -ość:	Zakończone inaczej:
<i>beziinteresowność; bezkompromisowość [w walce ze złem]; bezstronność; błyskotliwość [umysłu]; bystrość [umysłu]; cichość; cierpliwość; dobroduszość; dokładność; gorliwość; grzeczność; hojność [dla... / na rzecz...]; małomówność; mądrość; nieugiętość [w dążeniu do celu]; obowiązkowość; obrotność [w interesach]; odpowiedzialność [brać / za co? / za kogo?]; oszczędność [„Oszczędnością i pracą ludzie się bogacą”]; ostrożność [„Ostrożność nigdy nie zawadzi”]; otwartość [umysłu, na innych, na poglądy innych]; potulność; powściągliwość; pracowitość; prawdomówność; prawość; prostolinijność; przyjacielskość; punktualność; rzetelność; serdeczność; skromność; skrupulatność; solidność; spolegliwość; sprawiedliwość [poczucie sprawiedliwości]; subtelność; sumienność; śmiałość; szczerść; szlachetność; uczciwość; uczuciowość; uczynność; uprzejmość; usłużność; wierność; wrażliwość; wspańiałomyślność; wylewność; wyrozumiałość; wytrwałość; zaradność; życzliwość; amoralność; bojaźliwość; buntowniczość; buńczuczność; chciwość; chełpliwość; dokuczliwość; drażliwość; drobiazgowość; dwulicowość; gadatliwość; gruboskórność; impulsywność; kapryśność; kłamliwość; kłótność; krąbność; lekkomyślność; łatwowierność; małoduszność; małostkowość; marudność; mrukliwość; mściwość; nadwrażliwość [na pewne sprawy]; naiwność; nerwowość; obojętność; ociężałość [umysłowa];</i>	<i>ambicja; dobroć / dobro; duma; elokwencja; honor; inteligencja; koleżeństwo; męstwo; obiektywizm; odwaga; opanowanie; pokora; posłuszeństwo; rozsądek; rozważa; spokój [wewnętrzny]; spryt; takt; zdyscyplinowanie; zrównoważenie [niezrównoważenie psychiczne]; arogancja; chamstwo; cynizm; ekscentryzm; fałsz; flegmatyzm; głupota; lenistwo; nieokrzesanie; nierozgarnięcie; obłuda; okrucieństwo [wobec kogo?]; pedantyzm; prostactwo; przekora; przewrażliwienie; pustota; pycha; rozpieszczenie; rygoryzm; samolubstwo; samowola; skąpstwo; subiektywizm; tchórzostwo; wiarołomstwo; wścibstwo; wyrachowanie; zacofanie; zakłamanie; zamknięcie w sobie, zarozumiałstwo</i>

<p>opieszalność; opryskliwość; ordynarność; oschłość [w stosunku do...]; ospałość; oziębłość [płciowa]; pobłażliwość; ponurość; porywczosć; powolność; próżność; przemądrzałość; przewrotność; pyszałkowatość; raptowność; rozrzutność; skrytość; srogość; stanowczość; swarliwość; szorstkość; ślamazarność; uszczypliwość; wulgarność; wybuchowość; wyniosłość; zjadłość; zapalczywość; zawziętość [w sobie]; zjadliwość; złośliwość</p>	
<p>Nie da się utworzyć za pomocą jednego słowa.</p> <p><i>dobrze wychowanie; wysoka kultura [osobista]; pogoda [ducha]; radość życia; poczucie solidarności; poczucie humoru (wesoly).</i></p>	<p>W ogóle nie da się utworzyć od:</p> <p><i>bez serca; dowcipny; emocjonalny; miły; postępowy; rodzinny; rozgarnięty; towarzyski; utalentowany; zdolny; zgodny; energiczny</i> <i>Można użyć konstrukcji: Cechuje go bycie miłym, postępowym, towarzyskim itd.</i></p>

Ćwiczenie 148.

płócienna koszula; kaloryczna potrawa; spędzić kulturalnie czas; prace filozoficzne; nie jest problematyczny; powstanie kościuszkowskie; tolerancyjny ojciec, dziecięcy budynek; środek antybakteryjny; charakterystyczna uroda; bezsensowny projekt; literackie gazety; niezwykła forma; egzamin certyfikatowy; magisterski stopień; nieporównywalne cechy; dzieła prozatorskie; średniowieczna literatura; samodzielny naród; sąd administracyjny; energiczni chłopcy; zwyczajne życie

Ćwiczenie 149.

O, standardowe i komfortowe wyposażenie auta! / O, mąko ziemniaczana! / O, niskokaloryczne jedzenie! / O, zupo warzywna! / O, prace filozoficzne z zakresu...! / O, bezproblemowe życie! / O, (tolerancyjna Europa! / O, stylowy domu mój! / O, anonimowy autorze tego monologu! / O, kontrastowe myśli me! / O, bezsensowny tekście!

Ćwiczenie 150.

socjokulturowe aspekty wypowiedzi / tygodniki kulturalne / problemy sercowe / serdeczne stosunki między nimi / dziecięce meble i ubranka / prace magisterskie / stosunki polsko-brytyjskie / aksamitne sukienki / prozatorskie utwory / wiersze średniowieczne / samodzielne narody / stroje narodowe / sądy administracyjne / śmiertelne choroby / energiczne działania / egzaminy certyfikatowe z jpjo / języki migowe

Ćwiczenie 151.

był dużo cięższy; bliższe określenie; gorszymi się nie stajemy; najjaskrawsza; najwyższą; trwalsze; bardziej interesujący; najbardziej ulubionym jego zajęciem było; najdroższe auta; najwyższe; z największych; świat jest bardziej interesujący

Ćwiczenie 152.

1. dobry; 2. cudowne; 3. dobry; 4. krótka; 5. krótkie; 6. małe; 7. wspaniała / ładna; 8. zły; 9. głośny; 10. tani; 11. nowy; 12. młoda / zgrabna; 13. przystojny; 14. świeży; 15. zdrowe

Ćwiczenie 153.

za wcześniej; na pewno; bardzo pięknie; jest ważnie; to trudno; ciekawie; bardzo biednie; tu jest różnie; pisemnie; niepotrzebnie; niemożliwie; osobiście; ładnie; możliwie; słonecznie; różnie; jawnie; łaskawie; samotnie; jest bardzo wilgotno; zrozumiale; jasno; strasznie; przyjemnie; normalnie; ucziwie; na ulicy jest pięknie; okrutnie

Ćwiczenie 154.

Po prostu lubi swoją pracę. / Zrobiliśmy bardzo mało dzisiaj. / On dużo podróżował. / Był popularny szczególnie wśród młodych ludzi. / Trzeba go koniecznie znaleźć! / Wstałam dziś bardzo wcześniej. / Te hasła były ważne szczególnie w epoce pozytywizmu.

Ćwiczenie 155.

To jest bardzo interesujące. / Dla mnie to było bardzo dziwne. / To jest coś wielce niezrozumiałego. / Czy to sprawiedliwe? / Jak to zdrowo wstawać o 5.00! / Nie jest ważny sam dom. / Zrobić to jest prawie niemożliwe.

Ćwiczenie 156. Formy poprawne:

cicho / po cichu; różnie; potrzebnie; po ukraińsku; na pewno; słonecznie; jawnie; łaskawie

Ćwiczenie 157.

Wszędzie dobrze, ale w domu najlepiej. / W Polsce płacą więcej niż na Ukrainie. / W Polsce jest lepiej rozwinięta komunikacja miejska. / Na kolację jem najczęściej owoce. / W państwie nie jest gorzej niż było w ZSRR. / Reformy trzeba wprowadzać szybciej. / Produkcować więcej, sprzedawać więcej – to nasz cel.

Ćwiczenie 158.

To był trzyosobowy pokój. / Tego nie było w dwunastoletniej historii naszej fundacji. / W dwutysięcznym ósmym roku wyrzucili mnie z pracy. / Jesteśmy religią z historią liczącą ponad dwa tysiące lat. / To był rok dwa tysiące dziesiąty. / Chłopcy szesnastoletni są trudni i męczący. / Dziś jest 15.09 dwa tysiące cztertnastego roku.

Ćwiczenie 159.

1. muzyki; 2. swoich rodziców; 3. tego języka; 4. konających; 5. który; 6. jej; 7. ten miecz; 8. lirykę, dramat; 9. które; 10. swój kraj; 11. sens, szansę; 12. wojną domową; 13. temu; 14. te słowa; 15. argumenty; 16. jakieś wyniki; 17. języka polskiego; 18. premii; 19. herbatkę; 20. pieniędzy; 21. wóz; 22. alkoholu; 23. drogi; 24. jakiejś ślicznotki; 25. tego pięknego nieba; 26. ci; 27. chleb; 28. tym miastem; 29. wszystkiego; 30. cukierki; 31. tymi ludźmi; 32. wszystkich szczegółów; 33. mu, mu; 34. to; 35. innych ludzi; 36. innym ludziom; 37. wielu; 38. różnych zawodów; 39. tragicznej nowości; 40. zasady moralne; 41. litość; 42. panią, egzamin; 43. te tradycje; 44. swoich tradycji, swego narodu; 45.

każdym dniem; 46. tematem; 47. wyniki; 48. to wszystko; 49. wiele; 50. których; 51. radę; 52. wszystko; 53. ich; 54. wszystkie tradycje; 55. pieniądze i bogatego życia; 56. skrzydeł.

Ćwiczenie 160.

uczyć, uczyć się, nauczyć się...	zwrotów, języka polskiego, języków obcych, gramatyki, życia, wszystkiego, różnych tradycji państwowych
brać, wziąć, dobrać...	prawidłowe formułki, swoje dziecko
używać	wyrazów, opisu, obrazu
szukać	pracy, szczęścia, jej, swojego miejsca, czasu, orzechów, wejścia
śluchać	muzyki morza
potrzebować	dziewczyny, dziewczyn

Ćwiczenie 161.

śluchać tego; lekceważyć to; uczyć się tego; kupiła to; nakupiła tego; zachwyciła się tym; szukała tego; zapytała o to; proszę przynieść tę książkę; lekarze chcą tego; zapomniał tej książki; opiekują się tymi pacjentami; chodzi o to; troszczy się o to; dba o to; prosi o to; martwi się o to

Ćwiczenie 162.

1. trzy kategorie; 2. Polaków; 3. coś; 4. konkurenta; 5. tego kota; 6. cezarym; 7. pracowników; 8. swoje zdrowie; 9. stosunku; 10. to; 11. kostiumy; 12. areszcie

Ćwiczenie 163.

Chodzi o: kobiecą modę, obiad, psychologię, matkę, położenie, tradycje, główną bohaterkę, wiarę, dzisiejsze czasy, ten świat, Anielkę, Andrzeja, sposób życia, Ukrainę, Polskę, córkę, zwierzęta, hałas, pieniądze, sprawę, zachowanie, poezję, to, minuty, wolny dzień. / Pytać o: swoje pieniądze, Tomasza Łęckiego, cebulkę, problemy, coś, miłość, życie, człowieka i jego los, konkurs, pomoc, śmierć. / (nie) Martwić się o: takie rzeczy, nic. / Zakończyć się w: kimś, mężu – Holendrze. / Prosić o: pomoc, zdrowie, mieszkanie. / Dbać o: swoje zdrowie, własne zadowolenie, dom, swoje interesy, tradycje.

Ćwiczenie 164.

1. nad Polakami; 2. przed czymś; 3. do ojczyzny; 4. o Polakach; 5. przed dziećmi; 6. przed Janem; 7. przy komputerze; 8. z nią; 9. do tego; 10. z tym; 11. z przyrodą; 12. na lepszą stronę; 13. w oczy; 14. na Juszczenkę; 15. przed rozbójnikami; 16. za Polską; 17. na automatach; 18. przez nieszczęśliwą miłość; 19. na pokaz filmu; 20. z tego artykułu

Ćwiczenie 165.

żałowała tego, dowiedziałam się niedawno; jadę autobusem; spodziewał się tego; podelektować się tym światem; zmęczona nimi; osoba, której się gratuluje; tylko Polakom zabrano ziemię; bardzo czepiają się historii; jeżdżąc marszrutkami; Jankowi pies kojarzy się z...; nie są zaciekawieni swoim dzieckiem; zainteresowana kulturą tego kraju; muzyką, sportem; zawsze ich pytają; poddać się korupcji; spodziewać się najmniejszego przejawu współczucia; samotność nie zawsze powinna towarzyszyć życiu; zainteresowany tradycjami Polski; odebrali Gustawowi wszystko; znać swój kraj; nie będzie rozumiał lwowskiego bałaku; przypominając sobie; przejmując się nim; nie lęka się śmierci; rozczarowany miłością; chcą zabrać jeszcze więcej ludziom; zabierają pieniądze biednym; możemy obserwować dojrzewanie bohatera; jestem bardzo tym rozczarowana; zaczynałam czytać tę książkę już wielu razy

Ćwiczenie 166.

można uważać za zgubę; możesz na nie popatrzeć; pytania o śmierć; ziemia na wsi już należy do Judyty; korzystać z podręczników; czeka na swojego męża; na coś choruje; uważała go za ciężar; kobieta zasługuje na chwałę; uważam za bohaterkę; docierający do mnie problem; zrozumiała dla niego interpretację; przedstawiają Maryję jako dobrą matkę; na państwa czeka nagroda; zadowolone z pracy; posłuży do pewnego rozwoju; służy za encyklopedię życia; tytuł tego utworu nawiązuje do tematu; zapytać o drogę

Ćwiczenie 167.

Nie zastanawiała się nad tym. / Schowała się przed tym. / Moja opinia o tym. / Oni prowokują ją do tego. / Pogodzili się z tym. / Utożsamia się z tym. / Obroniła się przed tym. / Przekonała do tego swego syna. / Męczy się przez to. / Zmarł na to. / Żałowała tego. / Jadę tym. / Spodziewała się tego. / Była zmęczona tym. / Poddała się temu. / Zainteresowana tym. / Spowodowała to. / Jestem bardzo rozczarowana tym. / Znam to. / Wiem to / o tym. / Nie będzie rozumiał tego. / Nie lęka się tego. / Niezadowolona z tego. / Pytania o to. / Czekać na to. / Chorować na to. / Kobieta zasługuje na to.

Ćwiczenie 168.

po stronie taty, pomnik sławnego króla, pomnik Adam Mickiewicza, zajęcia na temat rekcji, pojawił się problem jedzenia, na przekór wojnie, ze względu na panią Marię, w większości krajów, utwór o tematyce religijnej, wyciągnął wnioski z własnego życia, gdyż jego początek wyznacza wschód, dowodem na to / tego jest tradycja śpiewania kołęd, dar Boży dla każdego z nas, patriotyzm wobec Polski, żołnierz walczył o niepodległość Polski, reklama spektakli, koncertów, i to jest tego przyczyną, znajomość narodowych zwyczajów, prawo do swoich myśli

Ćwiczenie 169.

kobieta nie jest dla niego miłą, starszy od niej, chciałabym być podobna do tych osób, czujecie się bliscy nam, Polska jest bogata w słynnych pisarzy, są zdolne do postępu, ulice miasta są identyczne z europejskimi, podobne w swoim patriotyzmie, on jest godny tego odznaczenia, czuli się wyższymi od innych ludzi, oparte na dziejach narodu, coś jest cenniejsze niż wszystko / od wszystkiego, zastawiają najdroższe dla nich rzeczy, coraz więcej ludzi decyduje się zostać samotnymi, nie mniej niż tysiąc euro

Ćwiczenie 170.

M.: Pracuje jako nauczyciel. Jesteśmy jako siostry / D.: Było to dla mnie coś nowego i dziwnego. Co to takiego? Coś ciekawego. Wiele utworów. To nie złego. Msc.: Znalazłem pocieszenie u niej.

Ćwiczenie 172.

3 chleby; 2 polskie kościoły; uczy się języka polskiego trzy lata; trzy i pół złotego; parę razy; dwa nowe pierwiastki chemiczne; z jednego sklepu do innego; trzy różne typy; ma dwóch braci; dwa duże balkony; trzy różne zadania; sto uczniów; 30 tysięcy; są trzy takie wiersze; dwa, trzy dni; dwaj bohaterowie; dwaj chłopcy; trzy duże problemy

Ćwiczenie 173.

M – brak. D – Niedaleko Chmielnickiego / według reguł / blisko szaleństwa i bluźnierstwa. C – przeciw temu / przeciwko Litwie. B. – za swoje dwa lata. N. – między wojnami światowymi. Msc. – w tych czasach, naszych czasach / w tym roku / w tym momencie / w danym momencie / w tej chwili / o stosunku ... / między różnymi społeczeństwami / we wszystkich czasach

Ćwiczenie 174.

Jest: 1-9, 14-17, 19 (jest życie), 23, 25, 26, 31, 35, 36, 38, 43-45, 49, 51, 52

Są: 10-13, 18, 19 (są i będą), 20-22, 24, 27-30, 32-34, 37, 39-42, 46-48, 50, 53, 54

Ćwiczenie 175.

dużo ludzi kupuje; idzie dużo pielgrzymów; dużo ludzi chce; dużo kobiet sobie wyobraża; dużo nastolatek lubi grać; dużo ludzi nie może; dużo dzieci pije mleko; coraz więcej ludzi może; wielu ludzi ma problemy ze zdrowiem; mieszka dużo ludzi ze wsi; wielu pisarzy podarowało; wielu poetów pisało; wielu prostych ludzi straciło pracę; wielu autorów zostawiło nam; wiele kobiet nie może; dużo ludzi nie rozumie; dużo ludzi zna; zginęło wielu ludzi; dużo ludzi zostawiło; 180 cywilów i żołnierzy otrzymywało; wielu ludzi starało się; coraz więcej ludzi rozumie; i nie będzie żadnych strachów; większość obywateli wini władze za opieszałość; dużo młodych ludzi mówi; wielu ludzi ma taki los; wielu czytelników uważa; dużo pisarzy, malarzy pokazuje tradycje; wiele przedsiębiorstw nie może; wielu ludzi siedzi; wielu ludzi żyje; wielu ludzi ma

Ćwiczenie 176.

w I i II strofie; dokonała I, II i III rozbioru; w XVIII i XIX wieku; na 76. i 77. stronie

Ćwiczenie 177.

Bóg jest Osobą. Jan Paweł II był bardzo znanym człowiekiem. Oni są Ukraińcami. Oni są takimi samymi dziećmi, jak ja. On jest doświadczonym policjantem. Ta osoba jest jakąś sekretarką. Takim najbardziej popularnym przywitanie jest „cześć”. On jest inżynierem. On był oszustem. Ona jest bardzo mądrą kobietą. On jest alkoholikiem. Ona jest amerykańską aktorką. Ona była wspaniałą kobietą. Symboliką miasta jest jeleń. Oni są braćmi. Oni są kolegami. Jakim on jest człowiekiem? Lwów jest pierwszym zachodnim miastem. Efektem jest brak wykształconej kadry. Szybska naprawdę jest wielkim człowiekiem. Ona była piękną kobietą. Tradycje czynią moje życie weselszym.

Ćwiczenie 178.

1. absolutne; 2. aktualny / aktualnym problemem; 3. beznadziejna; 4. bezsensowna; 5. biedną dziewczyną / biedna; 6. bogata; 7. bogatsza; 8. chory / chorzy / chorzy; 9. ciekawy / ciekawym koncertem / ciekawym chwytem; 10. ciężkie / ciężkim życiem / ciężki; 11. czarujący, wykwintny / czarującym, wykwintnym miastem; 12. czerwone / czerwonymi butami; 13. dobra i cierpliwa / dobrą i cierpliwą żoną; 14. drogi i ważny; 15. fałszywe; 16. głęboki / głęboką troską; 17. godny; 18. idealny; 19. inny; / 20. interesujące / interesującymi pamiątkami / interesujące; 21. jaka; 22. jawna / bezwstydną / nachalna; 23. jednakowi / jednakowymi kodami / jednakowi; 24. krótka; 25. lekkie / ciężkie; 26. lekka; 27. lepsze; 28. małym chłopcem; 29. marne / marnym nauczycielem; 30. mądry i pracowity / mądrym i pracowitym mężem; 31. młoda / młodą dziewczyną; 32. najgorsze / najgorszym rokiem / najgorsze; 33. najlepszą żoną; 34. najważniejszy / najważniejszym gościem / najważniejsza / najważniejszą nauką / najważniejsze / najważniejsze; 35. najwyższym miejscem; 36. niedobra / niedobrą córką; 37. niepełnoletni; 38. nieszczęśliwy / nieszczęśliwym człowiekiem; 39. nieuważna; 40. obowiązkowa; 41. osobliwe; 42. piękna; 43. podobne / podobnymi zdaniami; 44. popularna / tragiczna / popularną aktorką / tragiczną; 45. popularna; 46. potrzebny i korzystny; 47. prawidłowym rozwiązaniem; 48. przeczytana; 49. przerażająca / przerażającą historią; 50. romantyczny; 51. równe / równymi prawami; 52. rzadka / rzadkim zjawiskiem; 53. samotni; 54. sentymentalny; 55. silna / silniejsze; 56. skąpy / skąpym mężem; 57. słabi / słabymi uczniami; 58. spokojny / spokojnym chłopcem; 59. sprawiedliwy; 60. szczęśliwa / szczęśliwą żoną / szczęśliwi / szczęśliwymi ludźmi / szczęśliwy / szczęśliwym numerem; 61. ślepa / ślepa; 62. taki / takim fajnym chłopakiem; 63. ważne czy najważniejsze / ważnymi sprawami / ważniejsza / ważne / ważnym problemem / ważne / ważna; 64. wzajemna / wzajemną miłością; 65. zajęci / zajęтым zespołem; 66. zależni; 67. zazdrosny / zazdrosnym mężem; 68. zdenerwowany; 69. zdrowa i szczęśliwa; 70. zgodny / zgodnym małżeństwem; 71. żywy.

Ćwiczenie 179.

mama, tato są Polakami; ona z zawodu jest psychologiem klinicznym; Hoffman jest naprawdę wielkim specjalistą; muzyka jest częścią naszego życia; my tylko jesteśmy aktorami

Ćwiczenie 180.

1. on jest bardzo agresywny; 2. oni są bogaci; 3. kiedy dziecko jest małe; 4. on jest ceniony w świecie genetyki; 5. Lwów jest bardzo fajnym miastem; 6. ta osoba jest godna naśladowania; 7. dla każdego człowieka różny rzeczy są cenne; 8. wszystko jest zmienne; 9. ludzie są obcy sobie nawzajem; 10. rodzina i ojczyzna są ważniejsze od udanego sukcesu męża; 11. my jeszcze jesteśmy rozłączone; 12. ta osoba jest godna naśladowania; 13. on jest bardzo ważny dla mnie; 14. ten tekst jest prawdziwy; 15. dużo osób jest bezrobotnych

Ćwiczenie 181.

oni nie są radzi; miasto położone jest nad rzeką Dniestr; to takie nie jest bardzo fajne; jakiego koloru jest ta lala; jakie są asocjacje z tym związane; w utworze oni pokazani są jako...; jaki jest termin przyjmowania prac; dzisiaj jest 13 grudnia; ostatnia historia napisana jest o Marsie; przedstawieni oni są w innym świetle; ludzie są gotowi na wszystko; Bóg jest dla ludzi surowy; droga jest bardzo śliska; w wierszu opisana jest trudna sytuacja kota; one już nikomu nie są potrzebne; jakie jest miejsce tradycji; bo ja nie jestem gotowa jeszcze; te oczy są coraz łzawsze; naszym głównym

zadaniem jest zmienić siebie; ten telefon i mnie jest potrzebny; twoja rodzina jest zdrowa; ludzie są mniej kulturalni; UE jest silna dzięki temu; tradycja mocno jest powiązana z historią; odpowiedź jest prosta i jasna

Ćwiczenie 182.

1. nie ma specjalnego wymogu; 2. nie zawsze rozumieją swoje dziecko; 3. nie mogą pożyczać cukru; 4. człowiek nie nie znaczył; 5. ludzie nie powinni brać tego serio; 6. nie będziesz cenić prawdziwej miłości; 7. nie mamy odpowiedzi; 8. nie istnieje żaden podział; 9. nie mogli zobaczyć kaplicy; 10. nie chciała studiować angielskiego; 11. ale to się nie stało; 12. nie można zawsze oszukiwać naszego ciała; 13. nie chcę, żeby moje utwory czytano bez duszy; 14. nie lubię takich problemów; 15. nie można zabronić kontrolować osobistej korespondencji; 16. nie mają ludzie pieniędzy; 17. nie miała dobrego ubrania; 18. mówiłam mu, żeby nie kupował chleba; 19. nic nie zmieniło się

Ćwiczenie 183.

nie kocha swojej matki; można nie zdawać egzaminów; ten nauczyciel nie kocha swojego przedmiotu; nie spodziewałam się dostać już prezentu; wtedy nie miał pieniędzy; nie będzie w stanie pokonać tego miecza; nie zepsuł jej ten fakt; nie wiedziała tego; nie warto szukać w sobie niedoskonałości; nie mogła realizować wszystkiego; nie mogła zdążyć tego wszystkiego zrobić; nie traktuje Internetu jak wroga; nie da się zwalczać korupcji; nie powinno mieć jakiegoś statusu; nie podziela poglądu; nie chce tracić dobrej roboty; nie chce oddać tego; nie zwracają uwagi na...; nie chcą uczyć mojego przedmiotu; nie znam ich wysokości; nie jadły zupy pomidorowej; nie zostawiają wolnego czasu; nie zobaczyły swojej ojczyzny; nie znasz swojej roli; nie chcą temu pokazywać; nie przestają wykorzystywać tego tematu; tego miejsca nie uda się zastąpić innym; nie można odzyskać treści; nie udaje jej się tego zrobić; nie potrzebujemy doskonałej interpretacji; nie wskazując losów bohaterów; nie mogą znaleźć swojej miłości; nie potrafi zorganizować swojego życia; nie pozwalają inwestorom prowadzić biznesu; nie tną kosztów; książki, których nie udaje mi się przeczytać; nie uda ci się przeczytać jakiejś książki; nie ukończył swojej opowieści; nie możemy doczytać końca utworu; nie lubię zostawiać czegoś na potem; nie może oderwać oczu; nie przeczytał tego utworu; nie ma imienia; nigdy nie ceniła miłości; on nie musi mówić tego; nie możemy też cofnąć czasu, zmienić przeszłości, jeszcze raz przeżyć minionych dni; nie da się uzyskać certyfikatów; nie mogą znaleźć pracy; nie rozwijają ich; pisarz nie chce rozwijać tego; Nalkowska nie komentuje tego wszystkiego; takiego zachowania nie mogę zrozumieć; nie miała prawa głosu; nie będzie kochał Lwowa; ona nie kocha Boryny; tego robić nie mogły; nigdy nie opuszczać rąk; nie czuje powołania; nie zapomnieć tych utworów; nie jest w stanie zabezpieczyć własnego życia; bardzo nie lubię takiego stanu pogody; dzisiejszej pogody nie mogę nazwać dobrą; nie spędza całych dni ze mną; nie może uspokoić swojej duszy; nie osiągają sukcesów; nie jest w stanie oddać ogromów cierpienia; nie boją się pisać prawdy; nie staramy się lepiej poznać naszych tradycji; nie jest w stanie regulować swoich zobowiązań; nie mogą odebrać swoich wkładów; nie mogę do końca zrozumieć ludzi; nie mamy żadnego prawa odrzucać jej; nie brali łapówki; nie masz pieniędzy?; nie mogą uratować życia człowieka; nie możesz kupić samochodu; nie można porzucić czegoś; miejsc, których nawet nie znają; złote czasy, których nie można przywrócić; nie może znaleźć sensu; nie mogę przeczytać tego utworu do końca; nie umiem cenić prawdziwej miłości

Ćwiczenie 184.

żebyśmy pojechali; żeby tam chodziła; żeby jechała; żebyś ty kupił; żebyśmy miała; żeby miała; żebyśmy chodzili; żebyśmy zaczęli; żebyśmy wszyscy byli; zaprasza nas, żebyśmy usiedli w cieniu

Ćwiczenie 185.

mówiła mi, żeby napisał / napisała kilka odpowiedzi; prosi go, żeby wrócił do domu; zaproponować im, żeby spędzili / spędziły; to jest niemożliwe, żeby to oglądać; najważniejsze jest, żeby nie przesadzać z wódką; ważne, żeby dobrać prawidłowe formułki; on dąży, żeby być podobny do swego ojca; namawia, żeby sprzedać dom; dobrym przykładem jest chęć Ukrainy, żeby być młodym krajem; zachęcają ludzi, żeby pamiętali; dał możliwość, żeby zmienić coś; nie dają nam możliwości, żeby żyć spokojnie; marzę, żeby przeczytać ten utwór; ta książka zasługuje, żeby być przeczytana; zmusza mnie, żeby powrócić; on jest skonstruowany, żeby tylko brać; jest jedyny sposób, żeby być blisko; możliwość, żeby dzieci myślały; proszę panią, żeby pani otworzyła okno; polecam wszystkim, żeby zobaczyli ten film; jego umiejętności, żeby odtworzyć drzwi bez klucza; zachęca wszystkich, żeby się miłowali; zmusza czytelnika, żeby pomyślał; prosi tylko, żeby pamiętać; bardzo proszę was, żebyście zadzwonili / zadzwoniły do mnie; proszę człowieka, żeby oddał to, co ukradł; piękna pogoda, żeby lepić bałwana

Ćwiczenie 186.

rejon mościcki; powstanie styczniowe; godzina piętnasta; boisko piłkarskie; dobry wieczór; klasa średnia; nasze kraje; wielka tajemnica; jego rola; telefon komórkowy; kolor biały; powstanie warszawskie; utwory fantazy; twórczość literacka; utwory poetyckie; tren XIX; stan emocjonalny; bohater liryczny; sąd apelacyjny; być jej częsteczką; dawnej literaturze polskiej; rozwój literacki

Ćwiczenie 187.

Babcia dużo czyta przez ostatnie lata. Między nimi doszło do zgody. Czekamy na pierwszą gwiazdkę. Pozwolić sobie na takie ubranie. Proszę o prezenty. Każdy co piąty Polak. Wiersz Norwida z 1854 roku. Zrozumieć, że tak naprawdę Madonny to... Problem systemu oświaty, wobec którego polskie dziecko jest bezradne. Że i w tym państwie da się żyć. Może, wraz z globalizacją świata, problemy głodu znikną? 19 lat niepodległości to jest bardzo mało. Ten telefon to był Samsung. Patrzy na to wszystko. Związek miłosny w tej powieści.

Ćwiczenie 188.

1. Na tej kartce są dwie osoby. 2. Kiedy on jest na plaży. 3. Kiedy jesteś w obcym kraju. 4. Drzewa już nie są w śniegu. 5. A co to jest rodzina? 6. Przeprowadzić się do mniejszego mieszkania. 7. Skończył studia ekonomiczne. 8. Poznali dużo nowych rzeczy. 9. Rozwiązujemy różne tajne zagadki. 10. Dowiedzieć się dużo ciekawych rzeczy. 11. U nas jest coś takiego. 12. Teraz nie ma takich rzeczy. 13. Nie interesuje go, co tam się dzieje. 14. Gdyby tego, co jest napisane, nikt nie przeczytał. 15. Myślałem całkiem o czymś innym. 16. Proponuje rzeczy nieporównywalne. 17. Ale mają i coś wspólnego. 18. Wiedzieć coś / wszystko / dużo o swoim kraju. 19. Mówić ważne i filozoficzne rzeczy. 20. Chyba nie ma nic gorszego. 21. Daje wszystkiemu, co żyje, jedzenie. 22. Podsumowując wszystko, co zostało (do tej pory)

napisane. 23. Podsumowując wszystko, co zostało (do tej pory) powiedziane. 24. Dziś już trudno ruszyć cokolwiek bez łapówki. 25. Proszę tego, kto znajdzie telefon... 26. Od razu przychodzi nam na myśl Jan Kochanowski. 27. Biegnąc za czymś nowym. 28. Nigdy wcześniej czegoś takiego nie spotkałem. 29. Kot nie wie, co to takiego śmierć.

Ćwiczenie 189.

od rana i do wieczora; jak i szczęśliwą, tak i nieszczęśliwą miłość; jak i swój ból, tak i radość; jak i Ukraina tak i inne kraje; właśnie o tym i mówi; a również i w sztuce; jeden pan on zbierał grzyby; czytając ten wiersz, ja nie mogłam zrozumieć; poetka nie może powiedzieć, czy potrafiłaby ona też tak zrobić; po zesłaniu do Rosji, potem musiał; codziennie on widzi okrucieństwo rewolucji; ma na imię G. i pochodzi on z R.; od samego początku on miał bez troski życie; rozmawia z jego widmem chłopca; kiedy on przyjechał do Olecki, on był już; ten człowiek przez całe swoje życie, w którym czynił on dobro; w swoich fraszkach on podał nam przykład

Ćwiczenie 190.

jak jest napisane w artykule; które było nazwane; jak było powiedziane; było napisane; coś było zgubione, stracone; jest to bardzo ostro powiedziane; było zebrane; gdzie jest opisane; stworzona była strona internetowa; utworzone były dwie pralnie; jest mu przeznaczone; wszystko jest skorumpowane; co jest powiązane z nią; kiedy będą ogłoszone wyniki; wszystko było robione; było opisane morze; miejsce przy stole uzależnione jest; miejsce było przydzielone

Ćwiczenie 191.

Za jakiś czas miasto zostało zajęte przez Ormian. Została porzucona przez męża. Akademia Krakowska została założona przez Kazimierza Wielkiego. Kolacja przygotowana przez jego córkę smakowała wyśmienicie. Odwołano spotkanie zorganizowane przez Daniela. Lwów był założony przez króla Danyła Halińskiego. Artykuł napisany przez Jagienkę W. Młodzież w szkołach artystycznych jest kształcona przez twórców współczesnych. Dane nam to jest przez Pana Boga. Była zniewolona przez chana Gireja. Przyroda nie jest w pełni wykorzystana przez poetów. Codziennosc została przedstawiona przez Adama Mickiewicza. Chrześcijanie rozdierani byli przez zwierzęta. Został zdradzony przez swoich towarzyszy. Bieda przedstawiona została przez różnych autorów.

Ćwiczenie 192.

horoskopy robi się dla rozrywki; kiedy przekracza się granicę kraju; okolicę uważa się za przeklętą; wtedy opisuje się różne tradycje; ciężko czyta mi się książkę; dziś nie szanuje się historii; popularyzuje się tradycje; buduje się nowe budynki; opisuje się ludzką obecność; sprzedaje się nawet miejsca w parlamencie

Ćwiczenie 193.

nic nie upolowano; podsypano; w naszej kulturze przyjęło się, że kobiety są czczone; zesłano na zesłanie na Syberię; zabroniono; w Warszawie postawiono pomnik Tarasowi Szewczenko; zatrzymano; sądzono go; podano statystykę; bardzo go pochwalono; ojca powołano do wojska; znaleziono zwłoki; w filmie opowiadano o wojnie; pomordowano Żydów; przemieniono; w kinie zgubiono; zatrzymano; napisano wiele utworów; powiedziano; w Katyniu zabito polskich oficerów; wszystko robiono, żeby zatrzeć ślady

Ćwiczenie 194.

będzie cieplejszy; jest najczulszy na całym świecie; budzi się wcześniej; taniej; im dawniej zgubiłeś, tym więcej szukasz; coraz dłużej były łzawy; staje się coraz trudniejszy

Ćwiczenie 196.

Proszę jechać prosto ulicą Konopnickiej. Jak mam jechać ulicą Zwierzyniecką – tam jest remont! Dziś święto, nie wolno jechać ulicą Szewczenki.

Wuj Andrzej pracuje jako prawnik. Ciocia Marta pracowała jako pielęgniarka. Jako kto mogę pracować? Na studiach pracowaliśmy jako tłumacze. Ania pracuje jako nauczycielka. Moja mama 20 lat pracowała jako kierowniczka w szkole. Chciałabym pracować jako położna. Maria pracowała jako nauczycielka domowa. Prof. M. pracuje jako naukowiec. Kamila pracuje jako dziennikarka. Piotr pracuje jako budowlaniec. Pracuję jako pomocnik notariusza. Adam pracuje jako trener siatkówki. Wujek Jerzy pracuje jako inspektor w NIK. Jak się nazywa ten gość u Mickiewicza, co pracuje jako latarnik?

Kiedy Maria miała 12 lat, wyjechała do Polski. Kiedy miał 18 lat, zakochał się po raz pierwszy. Wnuczka Kasia – ma teraz 6 lat. Kiedy miała szesnaście lat, złamała rękę. Kiedy miała 9 lat, przeniosła się do innej szkoły. Kiedy miała 18 lat, wyszła za mąż. Wstąpił do zgromadzenia, kiedy miał 17 lat. Kiedy miała 11 lat była oddana na statek. Kiedy miała 60 lat, przeszła na emeryturę. Kiedy miał 28 lat, ożenił się, kiedy miał 30, urodził mu się syn. Basia Niechcąc bardzo przeżyła śmierć synka, zmarł, kiedy miał 4 lata. Kto jest dobry, kiedy ma 8 lat, będzie i wtedy, kiedy ma 18. Kiedy dzieci mają 18 lat, to jest katastrofa. Kiedy miałam 15 lat, brat miał 11 lat. Babcia ma już 72 lata. Była dojrziała, kiedy miała czternaście lat.

Musiła głodować, co robić? Człowiek powinien mieć szacunek do człowieka. Pan najpierw powinien jechać na policję. Co powinienem zrobić? Państw powinni kupić bilet. Pani powinna jechać na urlop. Powinna żyć po bożemu, nie płakałaby teraz. Najpierw musimy / powinniśmy oplukać kapustę. Nie wie, dokąd powinna biec. Powinni pojeść.

Kiedyś miała chłopaka. Nie mieli pieniędzy. Mają ładną córeczkę. Nie mam takich pieniędzy.

Uważają ten sonet za bardzo aktualny. Uważali moc Boga za najstraszniejszą. Cudzołóstwo uważam za grzech.

Tekst mówi o tym, że współczesna młodzież nie czyta książek. Ta książka mówi o tym, że trzeba wrócić do starych form wychowania. Ta książka opowiada / mówi o miłości. Ta część tekstu mówi o uzależnieniach. Cała książka mówi o pracoholizmie. Tekst opowiada o świętych. Ten artykuł mówi, że nie warto pisać artykułów. Artykuł mówi o wojnie. Cały ten utwór pokazuje wielkość ludzkiej myśli. Scena bajki mówi o tym, że...

Ćwiczenie 197.

1. Im jest wszystko jedno. 2. Nie zgadzam się z tobą. 3. Pod pojęciem sportu ekstremalnego rozumiem. 4. Zabrudzi się od tego. 5. Przeprowadził z nim wywiad. 6. W języku ukraińskim. 7. Jestem zainteresowana sportem. 8. Nie jest zamężna. / Nie ma męża. 9. Co roku pisać po ukraińsku. 10. Spodobało mi się w niej to, że... 11. Kobieta, która się

pilnuje. 12. Pewnej kobiecie zmarł mąż. 13. Spacerowaliśmy po pięknym mieście Goerlitz. 14. Żona powinna dbać o dzieci, o dom. 15. Ma z nim dziecko. 16. Jest w ciąży z Jakubem. 17. Odmówił (przyjęcia) złota. 18. Ma z wyglądu więcej niż 16 lat. 19. Wyglądał na niezadowolonego. 20. Mieć odwagę bronić się. 21. Było to dla mnie bardzo interesujące. 22. Zazdrości tym ludziom. 23. Uczestnicy polskiej szkoły. 24. Bardzo przeżywał to, co się z nią dzieje. 25. Musi słuchać żony. 26. Powiedzieć do kogoś po nazwisku. 27. Oddam córkę za żonę. 28. Pracuje nie w swoim zawodzie. 29. Buntowała się w czasach Stalina. 30. Mieszkała ulicę dalej. 31. Miała z nim dwoje dzieci. 32. Jak oni to przeżywają. 33. Być po ślubie. 34. 63 do 66 naszej ery. 35. Nikt go nie zastąpił. 36. Zainteresowany w tym. 37. Prowadzi nas przez Krym. 38. Sami jesteśmy tego winni. 39. Co on chciał przez to powiedzieć? 40. Nie pójdą na wojnę z urzędnikami. 41. Ten tekst nie jest dla mnie przyjemny. 42. I za to nic im nie grozi. / Nic nie mają za to. 43. Porzucił, gdy jeszcze był młody. 44. Od czasu do czasu. 45. Cierpiała przez siostrę. 46. Według tego tekstu. 47. Odpocząć nad morzem. 48. Wykorzystać dla dobra innych. 49. Dla kogoś byli dziećmi. 50. Patrzeć na ptaki. / Doglądać ptaków. 51. Z pokolenia na pokolenie. 52. Wziąć od innych narodów. 53. Walczy o dobro ojczyzny. 54. Wezmę na przykład... 55. Na koniec chciałabym powiedzieć... 56. Krótco potem Dante popełnia samobójstwo. 57. Moim zdaniem... 58. Patrzeć w przeszłość. 59. Kraj od kraju niczym się nie różni. 60. Była wykorzystywana na inne sposoby. 61. Z ojca na syna, z matki na córkę. 62. Z pokolenia na pokolenie. 63. Napisany w bardzo ciekawy sposób. 64. Weźmiemy pod uwagę. 65. Chciałabym zwrócić uwagę na... 66. Jako tło tej powieści występuje przyroda. 67. Żyli w ciągłym niebezpieczeństwie. 68. Opowiedzieć dany temat. 69. Jak na zimę jest ciepło. 70. Jest pięknie na spacer. 71. Mieć czas na modlitwę. 72. Podróżował po tych krajach. 73. Umiera z ręki drugiego żołnierza.

Ćwiczenie 198.

W zdaniach: 1, 2, 5, 6, 7.

Ćwiczenie 199.

Proszę zażywać te lekarstwa raz na dzień. / Zużywam 20 litrów benzyny raz na tydzień. (Uwaga: zmiana znaczenia!) / Płacę 1000 zł raz na miesiąc. / Rozliczam się z urzędem podatkowym raz na rok / raz w roku.

Ćwiczenie 200.

Z kim przeprowadziłeś wywiad? / Z kim jest w ciąży? / Na czym to polega? / Na co masz czas? / W co ten wiersz jest bogaty? / O kogo chodzi? / W kim się zakochałaś? / O kogo dbasz? / O kogo się martwisz? / O co pytasz? / W co się ubierzesz? / O co walczysz? / Nad czym się zastanawiasz? / Do czego wróciłeś? / Z kim się ożeniłeś? / Do czego ją prowokujesz? / Przed czym ją bronisz? / Za czym tęsknisz? / Na co umarł? / Na co to wpłynęło?

Ćwiczenie 201.

1. Pracuje jako nauczycielka. – Pracuje jako kto? (W życiu: Co robi? Kim jest? Gdzie pracuje?) 2. Kiedy Maria miała 18 lat, wyjechała za granicę do pracy. – Ile miała Maria lat, gdy wyjechała... 3. Cały ten utwór pokazuje wyraźnie trudne życie. – Co pokazuje ten utwór? 4. Mówił szybko po polsku. – Jak mówił po polsku? / W jakim języku mówił szybko? 5. To była wnuczka babci, która miała już 72 lata. – Ile lat miała babcia? 6. Ten utwór jest napisany w bardzo ciekawy sposób. – Jak napisany jest ten utwór? 7. Nie robi tego, bo uważa to za grzech. – Za co to uważa? 8. Spacerował po sadach i wzgórzach. – Gdzie spacerował? 9. Nie zgadzam się z tobą. – Zgadzasz się ze mną? 10. Ona nie jest zamężna. – Czy ona jest zamężna? 11. Kiedyś miała chłopaka. – Miała kiedyś chłopaka? 12. Pan najpierw powinien pójść do psychologa. – Co powinienem zrobić? 13. Mam na imię Krystyna. – Jak masz na imię?

Ćwiczenie 202.

1. z drugiej strony 2. ciekawy pomysł 3. szlak handlowy 4. oblężone miasto 5. bluzka koloru niebieskiego 6. stare budynki 7. zwyczajny człowiek 8. węgiel drzewny 9. osoba duchowna 10. obecne czasy 11. cała rodzina 12. z młodych lat ... 13. ma dużą rodzinę 14. w zimnej wodzie

Ćwiczenie 203.

obcy człowiek; tramwaj nr 10 / dziesiątka / tramwaj 10 (dziesięć); poprzednia praca; szkoła nr 23; ładna pogoda / jest ciepło; nazywa się Roma Kowalska

Ćwiczenie 204. Zdania poprawne:

„spodobało mi się w niej to” / „jak oni to przeżywają” / „trzeba mieć szacunek do człowieka” / „artykuł mówi, że...” / „po polsku” / „na dworze pada śnieg” / „rzeka nazywa się Niemen” / „rozpoczął studia” / „troszczyli się o siebie nawzajem” / „jadę na łono natury” / „popełnić samobójstwo”

Ćwiczenie 205.

a) Nie było. / b) Nie było. / a) Nie ma. / b) Nie ma. / b) Nie ma.

Ćwiczenie 206.

wielu ludzi / parę kotów / kilka dziewcząt / wielu panów / paru poetów / kilku // kilkoro Polaków / wiele szczeniąt / parę dziewczyn / kilkoro drzwi

Ćwiczenie 207. Zdania poprawne:

b); e); g); h); k); l); ł); m); q); r); u)

Ćwiczenie 208. Zdania prawdziwe:

Mówi się: „zacząć studia”. / Mówi się: „mieć wypadek”, „składam pani najlepsze życzenia z okazji urodzin”. / Mówi się: „według mnie”, „moim zdaniem”. / Mówi się: „jestem zamężna”, „mogę na mężu polegać”. / Mówi się: „trenować koszykówkę”, „robić karierę”. / Mówi się: „okno na zieleń”, „być na łonie natury”.

Ćwiczenie 209.

Szanowni państwo, zajmujemy się dziś czasownikami. Wiem, że mówiliśmy już o tym, lecz / jednak państwo dalej robią błędy! Np. „studiuje w stryjskim liceum”: liceum jest szkołą, średnią, ale szkołą, więc „uczę się”, nie „studiuje”. Nie: „studiuje język polski”, ale „uczę się języka polskiego”. Nie „uczę się na uniwersytecie”, ale „studiuje na uniwersytecie”. Nauczyciel nie „wykłada”, ale „uczy”. Ktoś napisał „przesadzono nerki”, jednak tak napisać nie można – przesadza się rośliny, nerki „przeszczepiono”. Albo typowy błąd: „trzeba wiedzieć te błędy” – tak, to jest zrozumiałe, ale nie używamy „wiedzieć”, lecz „znać”. Wiedzieć coś, znać całość. Nie: „znam, że”, ale „wiem, że”. Czasami można

coś powiedzieć, ale tak się nie mówi, np. nie „połapać ryby”, ale „złović ryby”. Czasami zmienia się sens wypowiedzi, np. „poszła na uniwersytet” znaczy, że poszła tam po coś, coś załatwić, jednak z kontekstu wynika, że autorka miała na myśli, że ona tam studiuje. W państwa pracach dużo pomyłek, użycia innych czasowników, np. nie: „postać Barbary twierdzi o tym”, ale „świadczy”, nie: „smakować różne potrawy”, ale „próbować różnych potraw”, nie: „rozmawiał do nas po polsku”, ale „mówił”, nie: „San przecieka około kordonu”, ale „San płynie koło granicy”. Mylą państwo „odbywać się”, „mieć miejsce” – to zależy od utartych zwrotów, np. „ impreza odbyła się”, ale „bitwa miała miejsce”. Oj, dużo, dużo błędów, ale i tak państwa lubię.

Ćwiczenie 210.

To jest pan Zgółka i pani Zgółkowa, więc napiszemy „państwo Zgółkowie”, nie „panowie Zgółkowie”. Nie można powiedzieć „żyłam z 3 dziewczynami”, dlatego, że „żyje” mąż z żoną, dlatego trzeba powiedzieć „mieszkałam”. Jak powiemy „on odkrył kawiarnię”, to znaczy że ktoś był tam pierwszy raz i było dobrze. Dlatego trzeba powiedzieć, że ktoś „otworzył kawiarnię”. Ktoś mówi: „podały mi się ciastka”, dlatego, że widział je, ale nie jadł. Więc: „smakowały mi ciastka”. Są różnice znaczeń, dlatego: nie „posprzątała naczynia”, ale „umyla”, nie „można skazać” (na śmierć??), ale „można powiedzieć”, nie „chcę rozkazać” (komu? co?), ale „chcę opowiedzieć”. Dlatego, że źle użyte słowa powodują zakłócenie komunikacji, należy ich unikać, np. co znaczy „odwiedzać występ”, „można wyczuć piosenkę”, „ktoś mnie naprawił”, „patrzył w piłkę nożną”. Więc uczmy się polskiego!

Ćwiczenie 211.

To znaczy, że co? Że między nami koniec? / Lub mnie lub nie lub, ja ciebie lubię i już! / No to się zdecyduj: albo – albo. / Można przyjść na spotkanie w piątek lub w sobotę. To znaczy, można dwa razy przyjść. / Można przyjść na spotkanie w piątek albo w sobotę. Tylko raz! / Czy powiedzenie „albo rybki, albo akwarium” znaczy to samo co „albo w lewo, albo w prawo”? / Być czy mieć? Oto jest pytanie! / ♪ Albo chodź, przytul mnie, / albo odejź i przebac, / i niech stanie się to tu i teraz. // Albo teraz i już kiedy niebo cię zsyła, // albo wszystko skończone i wybacz. / – Czy kochasz mnie jeszcze? – Kocham! To znaczy, bardzo cię lubię, to znaczy bardzo cię cenię, to znaczy jesteś bardzo wartościowy, to znaczy nie wiem... / To jest tak, wstajemy o 5.00 i wychodzimy, tak?

Ćwiczenie 213.

Mówi się „patrzmy film” czy „oglądamy film”? / Mówi się „oglądać telewizję” czy „oglądać telewizor”? / Mówi się „mama bardzo mnie wspiera” lub „mama bardzo mi pomaga”. / Mówi się „co robisz?” lub „co czynisz?”. / Mówi się „ach, co to było za kochanie” czy „ach, co to była za miłość”? / Mówi się „w walce ona zmarła” czy „w walce ona poległa, zginęła”? / Mówi się „uprać” czy „wyprać”? / Mówi się „nie ma tych kawiarni” lub „nie ma tych kawiarni”. / Mówi się „nie mam krawata” lub „nie mam krawatu”. / Mówi się „znam dużo ludzi” czy „wiem dużo ludzi”? / Mówi się „autor chciał donieść coś” czy „autor chciał coś przekazać”?

Ćwiczenie 214.

Jeszcze wtedy tego nie wiedziałam. / Trzeba znać co najmniej jeden język obcy. / Nie chcę cię znać! / Ty nigdy nic nie wiesz! / No, sama nie wiem. / No, nie wiem, no nie wiem. / Czy wiesz wszystko o swoich tradycjach? / Znać? To posłuchajcie! / Znamy to, znamy... / Znasz li ten kraj...?

Ćwiczenie 215.

♪ Wy nie wiecie, a ja wiem, jak rozmawiać trzeba z psem... / Nie chciałam, żeby to wiedzieli. / Nie zna wszystkich tradycji, nie wie, że nie mówi się „panie Jerzy” do nauczyciela. / On zna Lidę, wie, gdzie ona mieszka. / Tak klamią, że nie wiesz, czy prawdę mówią. / Znam język polski, wiem, że nie ma formy „zmoję”. / Za dobrze go znam, żeby nie wiedzieć, że nie zrobił zadania domowego. / Znamy rozkład zajęć, wiemy o tym, że w tym tygodniu ich nie ma.

Ćwiczenie 216. Trzeba zmienić:

Zgadzam się z tym, że korupcja jest największym złem dla rozwoju kraju. / Trzeba wiedzieć, że na ciebie ktoś czeka.

Ćwiczenie 217. Np.

Ponieważ on ją ciągle kochał, ona go pokochała na nowo. / Nie rozwiedli się, bo byli katolikami. / Ponieważ robiła karierę, nie miała czasu dla rodziny. / Nie mówimy „wziąć siebie w ręce”, dlatego że tak się nie mówi.

Ćwiczenie 218.

– Kaśka, dlaczego nie byłaś wczoraj w szkole? – Bo byłam chora. / Ponieważ lekcji się nie czyta i ponieważ na uniwersytecie nie ma lekcji, nie można powiedzieć „czytać lekcje na uniwersytecie”. / „Bo zupa była za słona...” / – Mamo, a dlaczego „nie”? – Bo nie i już! / Proszę państwa, dlaczego nie można powiedzieć „rzeka ma na imię Niemen”? Ponieważ imię ma człowiek, a rzeka ma nazwę! / Czasami niby wszystko jest poprawnie (gramatycznie), ale nie mówi się tak, dlatego że wychodzi to śmiesznie, np. „zmarł sam na sam”, „spędzały tę kolację w parze”. / Ponieważ człowiek to człowiek, a zwierzę to zwierzę, pewnych słów używamy tylko do człowieka, np. nie powiemy „pies zmarł”. / ♪ A wszystko to, bo ciebie kocham! / ♪ Bo wszyscy Polacy to jedna rodzina...

Ćwiczenie 219. Np.

Mimo że był chory, pracował. / Zrobiła pranie, chociaż była zmęczona. / Poszli na spacer, mimo że było już późno. / Mówi „trzydziesta szósta szkoła”, chociaż wie, że mówi się „szkoła numer 36”. / Kupił to, choć nie był przekonany. / Wyszła za niego, choć wahała się. / Chyba nie, chociaż z drugiej strony...

Ćwiczenie 220. niż, choć, chociażbym, choćby.

Lepiej źle jechać, niż dobrze iść. / ♪ I choć padało, choć było ślisko, to się przywlekło to świniorzysko. / „, Chociażbym przechodził przez ciemną dolinę, zła się nie ulęknę...” / „, I choćby nie wiem, jak się natężał, to nie udźwigną – taki to ciężar” / ♪ Choć w papierach nam przybyło, to naprawdę wciąż jesteśmy tacy sami. / Wolimy pływać w morzu niż chodzić po górach. Lepsze deko handlu niż kilogram pracy.

Ćwiczenie 221.

Chciałam ją pocałować, kiedy odwróciła głowę. / Kidy powiedziała „pracuję w biurku”, mój rozmówca dziwnie się popatrzył. / Kiedy mówię „idę na wystawę”, myślą, że idę do galerii. / Gdy babcia jest na emeryturze, nie ma pensji. / Kidy mówię, że w Krakowie jest dużo starożytnych budowli, słuchacze pukają się po głowie. / Kiedy życzę rodzicom dużo cierpienia, rodzice są zdziwieni. / Gdy powiedziała „żyję z dziewczynką w pokoju”, nie wiedzieli, o co mi

chodzi. / Gdy powiedziałam „Tomek odkrył fajną kawiarnię”, Wojtek na to: „O! Często tam chodzi?” / Kiedy ja mówię: „Podoba ci się to wino?”, to ona mówi: „O tak, wino jest bardzo ładne”. / Kiedy ja mówię: „Ktoś mnie tu naprawił”, o on mówi: „A co, zepsuta byłaś?”

Ćwiczenie 222.

Ubięram sweter wtedy, kiedy jest zimno. / Gdy jest święto, wtedy idziemy do kościoła. / Zrobię temat 10. tylko wtedy, gdy ty zrobisz 9.

Ćwiczenie 223.

♫ Nie rzucim ziemi, skąd nasz ród... / Być zawsze tam, gdzie ty! / No powiedz, skąd wziął się błąd: „rozbiegam się w różnych sytuacjach”? / Nie wiem, skąd idziemy, nie wiem dokąd zmierzamy. / „Laska [...] Nie wiadomo, skąd się wzięła, nie wiadomo, dokąd idzie, [...] / „Wiem skąd przyszedłem i dokąd idę. (...) Tam, dokąd Ja idę, wy pójście nie możecie” / „Sięgaj [tam], gdzie wzrok nie sięga” / Przepraszam, którejdy na pocztę?

Ćwiczenie 224.

1. w czym; 2. na czym; 3. czego; 4. co; 5. o czym; 6. z czym; 7. co; 8. kto; 9. co; 10. z czym

Ćwiczenie 225.

Jeślibyście mogli nie mówić: „Staś i Nel grali się na plaży”. Byłoby super, gdybyście mówili bawili. / Jeśli byś mogła nie mówić: „jak się dobierać do Warszawy”. Byłoby ekstra, gdybyś powiedziała dostać. / Jeżeli byś mógł nie mówić: „Szwedzi nastąpili na Polskę”. Byłoby rewelacja, gdybyś powiedział napadli. Gdybyście mogli nie mówić: „bogaci ludzie prawią światem”. Byłoby odjazdowo, jeśli byście powiedziały rzadza.

Ćwiczenie 226.

1. żebyśmy / „renta, która wynosi 600 hrywien”; 2. żeby / „dyplom otworzył mu drogę do kariery”; 3. żebyście / „kiedy panował król Kazimierz”; 4. żeby / „on powiedział, że”; 5. żeby / „to, co odnosi się do wesela”; 6. żeby / „chcę się przeprowadzić do nowego mieszkania”

Ćwiczenie 227.

1. która; 2. do których; 3. którzy; 4. w którym; 5. którzy; 6. którzy; 7. którzy; 8. którzy; 9. które; 10. która; 11. która; 12. który; 13. których; 14. która; 15. o którego; 16. które; 17. którzy; 18. którzy; 19. którzy; 20. który; 21. który

Ćwiczenie 228.

1. gdzie-: skąd; 2. temu-: dlatego; 3. jak-: co; 4. dołąd-: dokąd; 5. ezemuś-: dlaczego; 6. jako-: jak; 7. że-: [te] które; 8. eo-: że; 9. eo / eo-: że / że; 10. by-: czy; 11. a : ale

Ćwiczenie 229.

Nie: 1. Skręć na lewo na ulicę Warszawską. (w, w); 2. Chłop idzie na pole. (w); 3. Jedziemy na szkołę letnią. (do szkoły) 5. Pojedziemy na wakacjach na morze. (nad) 6. Była starsza na dwa lata. (o) 24. I wrócił na ojczyznę. (do ojczyzny) 25. Ta siadamy na samochód i jedziemy! (do samochodu) 26. Spodziewałam się na to... (...tego)

Ćwiczenie 230.

na	w	o	przez(e)	nad	pod	przed	za	po(między)
3, 6, 9, 10, 11, 12, 18 (na szyję), 19, 21	2, 4, 8, 18 (w oczy, w usta)	7, 13, 14, 15, 16, 22	17	5, 25	23		1, 20, 24	

Ćwiczenie 231.

1. po; 2. w / na; 3. na / w; 4. w / na; 5. w; 6. w; 7. na / w / we / na / na // w / na / w / na; 8. w; 9. o; 10. w; 11. w; 12. na; 13. we; 14. przy; 15. po; 16. o

Ćwiczenie 232. ♫ „Naprawdę, jaka jesteś, nie wie nikt” / „Myślę, więc jestem” / Żona: Mam tego dość! / Nauczyciel: Adam Kowalski. Uczeń: Jestem! / Uczeń: Przepraszam, nie mam zadania. / Skazany: Jestem niewinny! / „Byliśmy, jesteśmy, będziemy!” / – Kim pani jest? – Jestem Polką. / Na granicy: Co pan ma w tej torbie? Podróżny: Mam tylko rzeczy osobiste. / – Masz pożyczyć 100 złotych? – Nie mam. / Ale jestem głupi! / Mam to w nosie!

Ćwiczenie 233.

1. mieć; 2. mają; 3. ma; 4. ma; 5. ma

Ćwiczenie 234.

1. rozumieją; 2. mają; 3. widzi; 4. modlą się; 5. składa się; 6. sprząta; 7. uśmiecha się; 8. wierzy; 9. mówi; 10. lubi; 11. dręczą

Ćwiczenie 235.

Proszę? To nie ma znaczenia. Marek spędza wakacje nad morzem. Ja patrzę. Ona mówi. Ja oglądam telewizję. Ja zgadzam się z tą autorką. Każda wycieczka zachwyca dziecko. Narasta to cierpienie i narasta. Nikt nie rozumie jego wierszy. Samochód skręca w lewo. Rozbijamy jajka, patelnię stawiamy na mały ogień. Przychodzi pora egzaminów. Siada rodzina do stołu.

Ćwiczenie 236.

Oni skupują ziemię pod inwestycję. / ♫ „Lecz naprawdę, naprawdę nie dzieje się nic...” / Oni tego nie widzą.

Ćwiczenie 237.

Ona śledziła. / On owdowiał. / Panowie chwalili się. / Polacy nalegali. / On umiał. / Oni stali. / Moja znajoma bała się. / On kreślił. / One widziały reklamę w TV. / On szydził. / Mężowie zapoznali się. / Córka wyrosła.

Ćwiczenie 238.

1. spacerowały; 2. doglądał; 3. sprzątał; 4. budowali; 5. starali; 6. walczyli; 7. brał; 8. rozwijali; 9. wyglądała; 10. opowiadała; 11. mówił; 12. mieszkały; 13. miała; 14. wypowiadał; 15. miała

Ćwiczenie 239.

1. Mężu, proszę nie chrapać. 2. Żono, proszę kupić mi piwo. 3. Proszę zrobić to zadanie. 4. Proszę iść prosto, a potem, za pocztą, skręcić w lewo, [...]. 5. Proszę napisać na jutro to sprawozdanie. 6. Proszę przygotować na jutro historię swojej rodziny. 7. Proszę stanąć w kółeczku, chwycić się za rączki i śpiewać: [...]

Ćwiczenie 240.

Proszę się rozebrać. / Proszę nie oddychać. / Proszę nie rozmawiać. / Proszę wejść.

Ćwiczenie 241.

Proszę już iść. / Proszę już lepiej nic nie mówić. / Proszę zażywać te tabletki 3 razy dziennie przez tydzień. / Proszę wejść. / Proszę nie żartować! / Proszę nie być naiwną. / Proszę usiąść.

Niech państwo usiądą.

Ćwiczenie 242.

– Możesz przyjechać, jeśli chcesz. / - Nie, nie chcę pić z tobą kawy. / - Chcecie się uczyć polskiego, to się uczenie, nie chcecie, to się nie uczenie... / - Jak muszę przyjść, to przyjdę. / - I ty mówisz, że mi pomagasz? Przecież ty nic nie umiesz robić! / - Potrafisz tylko narzekać i narzekać... / - Czy możesz już nic nie mówić? - Masz zrobić ćwiczenia do tematu 7.17. / - Masz zabrać stąd swoje buty! / - Czy możesz już wyjść?

Ćwiczenie 245.

Wczoraj o 16.30 pojechałam do Warszawy. / A, Warszawa... jeździłam tam wiele razy... / Dziś rano poszłam do sklepu. / Tomek, cóż... Poleciałam na niego [...]. / Tomek, cóż... Latałam za nim. / Wszystko płynie. / Ryba lubi pływać. / OK., lecimy z koksem! / Co latasz jak kot z pęcherzem? / Od dawna chodzisz po górach? / Chodzę po ludziach i zbieram na remont.